

T. B. M. M.

TUTANAK DERGİSİ

CİLT : 23

Doksanıncı Birleşim

1. VI. 1953 Pazartesi

İçindekiler

	Sayfa		Sayfa
1. — Geçen tutanak özeti	2:3	5. — Görüşülen işler	5
2. — Havale edilen kâğıtlar	3	1. — Türk Ceza Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesi hakkında kanun teklifleri ve Adalet Komisyonu raporu (2/219, 235, 250, 269, 272, 334, 344, 350, 372, 392, 427, 438, 458, 464, 476, 480)	5:28
3. — Yoklama	4	6. — Sorular ve cevaplar	23
4. — Başkanlık Divanının Kamutaya sunuşları	4	A — Yazılı soru	28
1. — Yugoslavya Parlâmento Heyeti Reisi Moshe Pijadej'nin, memleketimizde kaldıkları müddetçe kendilerine gösterilen misafirperverlikten dolayı Büyük Millet Meclisi Reisliğine gönderdiği teşekkür telgrafı (5/71)	4	1. — Malatya Mebusu Mehmet Kartal'm, Maraş Vilâyetinin Ardıl, Sarıl ve Terbizek köylerindeki bir vatandaşa ait bulunan çiftliklere civar köylüler tarafından vâkı tecavüz dolayısıyla yapılan şikâyetin alâkalı bulunduğu müdahale ihtilâfının idari ve adlî safahatına ve ne neticeye bağlandığına dair olan sorusuna Adalet Vekili Osman Şevki Çiçekdağ'ın yazılı cevabı (6/1055)	28:30
2. — Kore Türk Silâhlı kuvvetlerine mensup astsubaylara, 5802 sayılı Kanununun 16 ncı maddesinin (B) fıkrasının tatbik edilmesi hakkında İera Vekilleri Heyetince itti haz olunan kararname suretinin gönderildiğine dair Başvekâlet tezkeresi (3/497)	4:5		

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

İstanbul'un Anavatana katılmasının 500 nci yıl dönümü münasebetiyle fetih gazasına iştirak etmiş bulunan bütün fâtilhlerin hâtıralarını taziz için ayakta iki dakika saygı duruşunda bulunuldu.

Açık bulunan Ekonomi ve Ticaret Vekâletine Devlet Vekili Fethi Çelikbaş'ın tayin edilmesine dair Cumhuriyet Reisi tezkere okundu.

İngiltere Kraliçesi Majeste Elizabeth (II) nin taç giyme merasiminde bulunmak üzere İngiltere'yi ziyaret edecek olan Başvekil Adnan Menderes'e Sağlık ve Sosyal Yardım Vekili Doktor Ekrem Hayri Üstündağ'ın, Dışişleri Vekili Fuad Köprülü'ye İçişleri Vekili Etem Menderes'in vekillik edeceklerine dair Cumhuriyet Reisi tezkere okundu.

Gümrük Kanununun 17 nci maddesinin 7 numaralı bendine 5651 sayılı Kanunla eklenen (c) fıkrasının değiştirilmesi hakkındaki kanun tasarisinin öncelikle ve ivedilikle görüşülmesi hakkındaki önerge kabul olundu. Kanun tasarisinin maddelerinin müzakeresi de bitirilerek

tümü açık oya konuldu.

Gündemdeki kanun teklif ve tasarislarının sorulardan önce görüşülmesi hakkındaki önerge, kabul olundu.

Köy Kanunu lâyihasının komisyona verilen maddeleri henüz gelmediğinden görüşülmesi geri bırakıldı.

Türk Ceza Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bazı maddeler eklenmesine dair kanun teklifinin tümü üzerinde görüşüldü.

Açık oya sunulan kanunun kabul edildiği bildirildi.

1. VI. 1953 Pazartesi günü saat 15 te toplanılmak üzere Birleşime son verildi.

Reisvekili
Kayseri Mebusu
Fikri Apaydın

Kâtip
Çnakkale Mebusu
Ömer Mart

Kâtip
Bolu Mebusu
İhsan Gülez

Sorular

Sözlü sorular

1. — Ordu Mebusu Atif Topaloğlu'nun, Karadeniz bölgesinde Tarım Satış kooperatifleri tarafından halka satılmakta olan mısırların ihtiyacı karşılamadığı ve çürük olduğu yolundaki şikâyetlere dair sözlü soru önergesi, Ekonomi ve Ticaret Vekâletine gönderilmiştir. (6/1083).

2. — Balıkesir Mebusu Ali Fahri İşeri'nin, ilkökulların bazı sınıflarında okutulmakta olan din ve ahlâk derslerinin en yüksek tahsile kadar bilûmum mekteplerde okutulması hususunda ne düşünüldüğüne dair sözlü soru önergesi, Millî Eğitim Vekâletine gönderilmiştir. (6/1081).

3. — Balıkesir Mebusu Ali Fahri İşeri'nin, askerî kantinler ve istihlak kooperatifleri hakkındaki sözlü soru önergesi, Millî Savunma Vekâletine gönderilmiştir. (6/1082).

Yazılı sorular

1. — Çoruh Mebusu Mesut Güneş'in, Çoruh Vilâyetine 1951 ve 1952 senelerinde il ve köy yolları ile içme suları için yapılan nakdî yardım miktarına, yolları ve suları ikmal edilmiş kaç köy bulunduğu dair yazılı soru önergesi

Bayındırlık Vekâletine gönderilmiştir. (6/1084)

2. — Burdur Mebusu Mehmet Özbey'in, İstanbul'a Fâtilh'in heykelinin ne zaman dikileceğine dair yazılı soru önergesi, Başvekâlete gönderilmiştir. (6/1085)

3. — Zonguldak Mebusu Abdürrahman Boyacıgiller'in, 1950 - 1953 yılları arasında Maadin Nizamnamesi ve ek kanunlara göre yapılmış olan müracaatların miktarına ve Maadin Umum Müdürlüğünün ruhsatname almak isteyenler hakkında tatbik ettiği usule dair yazılı soru önergesi, Başvekâlete gönderilmiştir. (6/1088)

4. — Zonguldak Mebusu Abdürrahman Boyacıgiller'in, Ziraat Bankası tarafından köylüye yapılan çeşitli kredi yardımlarına, Marşal ve Karşılıklı Güvenlik yardımlarından ne kadarının Ziraat Bankası kanalıyla köylüye tevzi edildiğine dair yazılı soru önergesi, Başvekâlete gönderilmiştir. (6/1087)

5. — Zonguldak Mebusu Abdürrahman Boyacıgiller'in, yabancı devletler bankalarında kimlerin ne miktar parası bulunduğu ve bu

paraların memlekete mal edilmesi hususunda ne düşünüldüğüne dair yazılı soru önergesi, Başvekâlete gönderilmiştir. (6/1086)

6. — Zonguldak Mebusu Abdürrahman Boyacıgiller'in, birçok yerlerde mevcut hurda vagon, lokomotif ve diğer çeşitli demir malzemesinin tasfiyesinin düşünülp düşünülmediğine

dair yazılı soru önergesi, Ulaştırma Vekâletine gönderilmiştir. (6/1089)

7. — Zonguldak Mebusu Abdürrahman Boyacıgiller'in, Marşal ve Karşılıklı Güvenlik yardım teşkilâtı tarafından Türkiye'ye yapılan çeşitli yardımlara dair yazılı soru önergesi, Başvekâlete gönderilmiştir. (6/1090)

2. — HAVALA EDİLEN KÂĞITLAR

Lâyhalar

1. — Askerlerin zat işlerine taallük eden dâvaların tetkik ve muhakeme usulü hakkındaki 3410 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılmasına dair kanun lâyihası (1/612) (Millî Savunma ve Adalet komisyonlarına)

2. — Astsubay Kanununun 20 nci maddesinin değiştirilmesi ve bu Kanuna geçici bir maddede eklenmesi hakkında kanun lâyihası (1/613) (Millî Savunma ve Bütçe Komisyonlarına)

3. — Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğü ihtiyaçları için gelecek yıllara geçici taahhütlere girişilmesi hakkındaki Kanunda tadilat yapılmasına dair kanun lâyihası (1/614) (Ulaştırma ve Bütçe komisyonlarına)

4. — Devlet Üretim Çiftlikleri Umum Müdürlüğü 1950 yılı Hesabı Katî kanunu lâyihası (1/615) (Sayıştay Komisyonu)

5. — Gümrük tarifelerindeki eşya tasnif nomenklatürüne ve gümrük kıymetine mütedair mukavelenamelerin tasdiki hakkında kanun lâyihası (1/616) (Dışişleri ve Gümrük ve Tekel komisyonlarına)

6. — Kuzey Atlantik Anlaşması Teşkilâtı Müsterek Enfrastrüktür Programı gereğince Türkiye'de yapılacak inşa ve tesis işlerine mütedair kanun lâyihası (1/617) (Dışişleri, Maliye ve Bütçe komisyonlarına)

7. — Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bazı hükümler eklenmesine dair kanun lâyihası (1/618) (Maliye ve Bütçe komisyonlarına)

8. — Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası Kanununun 20 nci maddesine bir fıkra ilâvesine dair kanun lâyihası (1/619) (Ticaret, Maliye ve Bütçe komisyonlarına)

9. — Türkiye ile İspanya arasında münakit Ticaret ve Ödeme Anlaşmalarına ek Protokolün tasdiki hakkında kanun lâyihası (1/620) (Dışişleri ve Ticaret komisyonlarına)

Önerge

10. — Gaziantep Mebusu Süleyman Kuran-el'in, Mühendislik ve Mimarlık hakkındaki 3458 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin a fıkrasının tefsiri hakkında önergesi (4/355) (Bayındırlık ve Adalet komisyonlarına)

Raporlar

11. — Osmanlı Bankası ile yapılan Mukavele'nin onanması hakkında kanun lâyihası ve Maliye ve Bütçe komisyonları raporları (1/492) (Gündeme)

12. — Sümerbank Genel Müdürlüğü müfettişlerinden Hüseyin Kâmi Ezgü hakkında mahkemenen sâdir olup kesinleşmiş bulunan karardan sonra ittihaz olunan Dilekçe Komisyonu kararı gereğince bir muamele ifa edilmemesi hususunda bu hâdiseye has ve muhasır olmak üzere yeniden bir karar ittihazi hakkında Başvekâlet tezkeresi ve Anayasa ve Dilekçe komisyonları raporları (3/162) (Gündeme)

13. — Van Mebusu İzzet Akın ile Tunçeli Mebusu Hıdır Aydın'ın, İskân Kanununu tadil eden 5098 sayılı Kanunun 12 nci maddesinin değiştirilmesi ve yasaklığı kaldırılan yerlerle 5227 sayılı Kanunun birinci maddesinin 4 ncu bendinde zikredilen idareten boşaltılmış bölgelerde köyler teşkili ve halkının yerleştirilmesi hakkındaki 5826 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin ikinci ve son fıkrasıyla 3 ncu maddesinin A ve B fıkralarının kaldırılmasına, 4 ncu maddesinin tadiline ve aynı kanuna yeniden bazı hükümler ilâvesine dair kanun teklifleri ve Geçici Komisyon raporu (2/518; 525) (Gündeme)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 15,05

REİS — Reisvekili Muzaffer Kurbanoğlu

KÂTİPLER : Fûruzan Tekil (İstanbul), Ahmet Morgül (Rize)

3. — YOKLAMA

REİS — Yoklama yapılacaktır efendim.
(Çankırı seçim çevresi mebuslarına kadar

yoklama yapıldı.)

REİS — Çoğunluk var, oturumu açıyorum.

4. — BAŞKANLIK DİVANININ KAMUTAYA SUNUŞLARI

1. — *Yugoslav Parlâmento Heyeti Reisi Moshe Pijadei'nin, memleketimizde kaldıkları müddetçe kendilerine gösterilen misafirperverlikten dolayı Büyük Millet Meclisi Reisliğine gönderdiği teşekkür telgrafi (5/71)*

REİS — Tezkereler var, okunacaktır efendim.

Telgraf

28 . V . 1953

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi

Sayın Refik Koraltan

Ankara

Türk topraklarını terkederken, Yugoslav Heyeti namına ve şahsım namına güzel memleketinizi ziyaretimiz sırasında Türk halkı, Meclisi ve diğer makamların bize gösterdikleri misafirperverlikten dolayı zati âlinize teşekkürlerimi takdim etmek isterim. İstiklâlimizi müdafaa etmek ve böylece dünyanın bu bölgesinde sulh ve hürriyeti temin etmek hususunda müştereken taşıdığımız arzuyu zevkle müşahade etmek imkânını bulduk. Türk topraklarını, aramızdaki bağları inkişaf ettirmek ve sağlamlaştırmak arzusu ile dolu olarak terk ediyoruz.

Sayın Cumhuriyet Reisine en derin hürmetlerimi bildirmenizi ve bütün Meclis âzaları ile birlikte en samimî teşekkürlerimizi ve kardeşçe hislerimizi kabul etmenizi istirham ederim.

Moshe Pijadei

(Alkışlar).

REİS — İttıla hâsıl olmuştur efendim.

2. — *Kore Türk Silâhlı Kuvvetlerine mensup subaylara, 5802 sayılı Kanununun 16 ncı maddesinin (B) fıkrasının tatbik edilmesi hakkında İcra Vekilleri Heyetince ittihaz olunan kararname suretinin gönderildiğine dair Başvekâlet tezkeresi (3/497)*

29 . V . 1953

Büyük Millet Meclisi Reisliğine

Kore Türk Silâhlı Kuvvetlerine mensup astsubaylara, 5802 sayılı Kanununun 16 ncı maddesinin (B) fıkrasının tatbik edilmesi hakkında İcra Vekilleri Heyetince ittihaz olunan kararname suretinin, 1211 sayılı Kanununun 4790 sayılı Kanunla değiştirilen 3 ncü maddesi hükümüne tevfikân, ilişik olarak sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil

Adnan Menderes

Başvekâlet

Muamelât Umum Müdürlüğü

Kararlar Müdürlüğü

Karar Sayısı : 4/585

Kararname sureti

Kore Türk Silâhlı Kuvvetlerine mensup astsubaylara, 5802 sayılı Kanununun 16 ncı maddesinin (B) fıkrasının, 5 Temmuz 1951 tarihinden itibaren tatbik edilmesi; Millî Savunma Vekâletinin 2 . I . 1953 tarihli ve 75598 sayılı yazısı üzerine, 1211 sayılı Kanununun 4790 sayılı Kanunla değiştirilen 3 ncü maddesine göre, İcra Vekilleri Heyetininin 10 . IV . 1953 tarihli toplan-

tısında kararlaştırılmıştır.

Reisicumhur

C. Bayar

Devlet Vekili

F. Çelikbaş

Adalet Vekili

O. Ş. Çiçekdağ

İçişleri Vekili

E. Menderes

Maliye Vekili

H. Polatkan

Bayındırlık Vekili

K. Zeytinoglu

Sa. ve So. Y. Vekili

Dr. E. H. Üstündağ

Tarım Vekili

N. Ökmen

Çalışma Vekili

H. Erkmen

İşletmeler Vekili

S. Yırcah

Başvekil

A. Menderes

Devlet Vekili

C. Yardımcı

Millî Savunma Vekili

S. Kurtbek

Dışişleri Vekili

F. Köprülü

Millî Eğitim Vekili

R. S. Burçak

Eko. ve Ticaret Vekili

E. Güreli

G. ve Tekel Vekili

E. Kalafat

Ulaştırma Vekili

Y. Üresin

REİS — İttıla hâsıl olmuştur efendim.

Efendim, gündemle alâkalı takrirleri okutuyorum :

Yüksek Reisliğe

Kanun lâyhalarıyla tekliflerinin sorulardan evvel görüşülmesini teklif ederim.

Konya Mebusu

Murad Âli Ülgen

Yüksek Reisliğe

Kanun tasarı ve tekliflerinin sözlü sorulardan evvel görüşülmesini arz ve teklif ederim.

Kayseri Mebusu

İsmail Berkok

REİS — Aynı mahiyette olan takrirleri oyuna arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler... Kabul edilmiştir efendim.

Haklarında ivedilik kararı verilen işlerden Köy Kanununun bâzı maddeleri komisyonundan gelmediği için onu geçiyoruz.

5. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — *Türk Ceza Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesi hakkında kanun teklifleri ve Adalet Komisyonu raporu (2/219, 235, 250, 269, 272, 334, 344, 350, 372, 392, 427, 438, 458, 464, 476, 480).*

REİS — Müzakeresine devam ediyoruz.

HÂMİD ŞEVKET İNCE (Ankara) — Usul hakkında.

REİS — Buyurun.

HÂMİD ŞEVKET İNCE (Ankara) — Muhterem arkadaşlar, 36 mebus arkadaş tarafından verilen Türk Ceza Kanununun tadili hakkındaki teklifler encümenimizden çıkmış ve huzurunuzda sunulmuş müzakeresine geçen celseden beri başlanmıştır. Tadil olunan maddelerin adedi 102'dir. Geçen celsede söz alıp bu kanunun heyeti umumiyesi hakkında söz söyleyen bâzı arkadaşlar, usulün (bir kanunun tümü üzerinde konuşulur) fıkrasına temas ederek söz söylemektedirler. Evel-emirde şurasını Heyeti Celilenize hatırlatayım ki, bu Hükümet tarafından gelmiş bir kanun lâyhası değildir. Nazarı dikkatinizi celb ederim, biz Hükümet tarafından gelmiş bir teklifi kanuni

karşısında değiliz. Bu itibarla Hükümeti öne kaptırıp, Ceza Kanunu böyle olmalıydı, evvelce başka türlü söz verildi de yapılmadı, gibi sözlerin mahalli iradı yoktur. Çünkü Hükümet teklifi karşısında değiliz. Arkadaşlarımız münferiden bu teklifi yapmış olduklarına göre, mebusların kanun teklif etmek hakkındaki salâhiyetleri göz önünde tutularak söz alacak hatiplerin teklif Hükümetten gelmiş gibi vaziyet almaları icabeder. Bu lâyiha ile gelen, münferit bir kanun maddesi olmayıp Ceza Kanununun 102 maddesinin tadiline dairdir. Bu itibarla kanunun tümü üzerinde müzakere açılmasına imkânı hukuki ve mantıkî olmadığına göre maddelere geçilmesi ve maddeler üzerinde tartışmalar yapılması gerekir ve buna karar verilmesi için de Başkanımızın delâlet etmesini rica ediyorum. (Sağdan gürültüler). Eğer bu noktayı nazar doğru değilse, bu hususta izahat verilmelidir. 36 mebus arkadaşın teşebbüsüyle 102 maddenin tadili getirilmiş iken Ceza Kanununun mâzisi ele alınıp tenkidler yapılmaktadır. Bu, doğru değildir. Karşımızda Hükümet yoktur. Bunun heyeti umumiyesi hakkında söz söyleyemez. İlk madde okununca teklifte bulunmak isteyen kalkar, teklifini yapar ve kanunu benim-

siyen encümenle mücavebe ve münakaşaya devam edilir.

FAİK AHMED BARUTÇU (Trabzon) — Usul hakkında...

REİS — Efendim, usul hakkında bir müzakere açmaya ihtiyaç yoktur. Sadece Ceza Kanununun bazı maddelerinin tadiline dair teklifler mevcuttur. Bu tekliflerin heyeti umumiyesinin müzakeresini icabedip etmediği hususunda noktai nazarlar serdi, tümü üzerindeki müzakereye maktur olmak icabeder. Bu itibarla biz müzakereye devam ediyoruz.

Cezmi Bey şahsınız adına mı, grup adına mı konuşacaksınız.

CEZMİ TÜRK (Seyhan) — Grup adına...

REİS — Buyurun.

CEZMİ TÜRK (Seyhan) — Muhterem arkadaşlar; Sayın Hâmid Şevket İnce'nin beyanlarından sonra şu andaki hissiyatımı arz etmek isterim.

Tarihî bir mücadelenin nihai kurtuluş safhası olarak buraya geldiğimizi zannediyor ve bu mukaddes çatı altında senelerden beri bu mücadeleyi bekliyorduk. Fakat bugün mâlesef görmekteyiz ki, bu mukaddes müdahale gittikçe hazin bir macera halini almaktadır.

Bâzi arkadaşlarımız, artık bu kürsüden yapılan ve bu memlekette söz hürriyetinin yegâne tezahürünü teşkil eden beyanlara dahi tahammülsüzlük göstermeye başlamış durumdadırlar. Kendilerinden rica ederim, Yüksek Heyetinizden rica ederim, önce söyletin, sonra ne isterseniz onu yapınız.

Arkadaşlar; huzuruza gelen bu kanun tasarısı üç yıllıktır, bu mâcera az değildir. Bu mukaddes çatının altında, geldiğimiz ilk günlerde; bu kanunun mühim eksiklerinin tamamlanması ve yenilenmesi lüzumuna işaret eden arkadaşlar gibi biz de şahsan beyanlarda bulunmuştuk.

Partimiz teşekkül ettikten sonra ve ondan önce de grupumuz adına yine Türk Ceza Kanununun mahiyeti, inşası, mimarisi, zihniyeti üzerinde beyanlarda bulunmuştuk. Onları tafsil ederek sizleri tasdi etmiyeceğim. Yalnız şu kadarını kısaca arzedeceğim ki, mevcut Türk Ceza Kanunumuz faşist İtalya'nın ilk faşist eserlerinden biri olarak o zamanın İtalyan Adalet Bakanı Alfredo Rocco zamanında çıkarıl-

mış ve totaliter hukuk sisteminin bir âbidesi olarak cihana ilân edilmişti. Oradan alınmış olan bu kanuna, kendi millî hayatımıza girmesi icabeden gelenekler bir yana bırakılarak, tulûat diyebileceğimiz o zamanki politik idareî maslahat icabını gözeten maddeler ilâve edilmiştir. İşte bu kanunun bugün yüzlerce maddesi üzerinde tadil teklif eden arkadaşlarımızın da yürütmek istedikleri bu kanun, İtalya'nın totaliter hukuk rejiminin âbidesi olan kanundur. Bunu, Hükümet geçen sene bir tasarı halinde getirmişti. Ve eski Temyiz Başkanımız Sayın Halil Özyörük o zaman Adalet Bakanı idiler. O vakit de bu kürsüden, o kanunun zihniyeti tahlil edilmiş ve bilhassa matbuat hürriyetine taallük eden kısımlar üzerindeki beyan ve tenkidlerimiz Yüksek Meclisin tasvibine iktiran etmiş ve bu kanunun daha demokratik bir şekilde Meclisin huzuruna getirilmesi isteği tebarüz ettirilmişti. Sayın Halil Özyörük ne hazindir ki, şimdi Adalet Komisyonunun Başkanıdır. Şimdi o kanun üzerindeki tadil tekliflerini yine buraya getirmiş bulunmaktadır.

Arkadaşlarım, arzettiğim gibi, geçen sene aynı kanun buraya gelmiştir, o vakit de yüksek huzurunuzu tasdi ederek uzun uzun beyanlarda bulunmuş Hükümetin gerekçesi halinde olan raporla kanun arasındaki tezdâ tebarüz ettirmiş ve hattâ bu zihniyetin demokratik olmadığı, anti constitutionnelle bir kanun olduğu hattâ Anayasaya aykırı bir zihniyet taşıdığını belirtmiştik. Tutanaklara geçmiş bulunan bu ciheti şimdi yeniden tafsil etmek istemiyoruz. O sefer Hükümet dahi bu yolda pek ileri giden, hattâ sayın Samet Ağaoğlu ağziyle burada; icabederse önceden kararnameler sonradan kanun getiririz diyen Hükümet dahi Yüksek Meclisin manzarasından havfederek tasarımı geri almıştı. Bugün bu tasarı arkadaş teklifleri olarak karşımıza çıkıyor. Ne hazindir ki, bugün biz arkadaşlarımızın tekliflerine karşı konuşmak mecburiyetinde kalıyoruz. O teklifler ki bu demokratik Meclisin Adalet Komisyonu tarafından da takabbül edilmiştir. O halde bu noktada sayın Hâmid Şevket İnce'nin hakkı vardır. Karşımızda Hükümet yoktur. Hükümet esasen yapacağını yapmış getirmiş tasarısını, tedvin etmiş, Meclisten geri gitmiş. Fakat Hükümet zihniyetine inanları fevkalâde olan bâzi arkadaşlar bu teklifleri tekabbül ederek huzuruza kendi tek-

lifleri olarak getirmişlerdir. Onların bu tekliflerini Adalet Komisyonu da savunmaktadır. Hem de öncelik ve ivedilikle, savunmaktadır. Arkadaşlar; Türk Ceza Kanunu tadilleriyle komisyon dünyaya örnek bir şaheser vermesi lâzımgelirken 1953 B. M. Meclisinde öncelik ve ivedilikle müzakeresi yapılmaktadır.

Bu müzakereler esnasında çok eski bir hukukçu olduğunu söyleyen sayın arkadaş bir milletvekili karşımıza çıkmaktadır. Bu müzakerelerin daha iptidasında söz hakkının tahlide tâbi tutulmasını istemektedir.

REİS — Cezmi Bey bu mesele halledilmiştir.

CEZMÎ TÜRK (Devamla) — Tarih huzurunda bu meseleyi halletmek mecburiyetindeyiz. Biz buradan gelir geçeriz. Bizden sonraki nesiller, 50 sene sonra gelecek Meclisin dahi bizim bu haykırış ve bu feryatlarımızı öğrenmiş olmaları lâzımdır. Arkadaşlar Türk milletinin macerası hazin bir maceradır. Bakınız Türk milletinin uzun müddet Temyiz Başkanlığında bulunmuş sayın bir zat ve Adalet Bakanı olan sayın bir zat bu Ceza Kanununun tadillerini tekabbül etmiş ve müdafaasını da deruhde etmişlerdir. Şimdi o eski Temyiz Başkanı Komisyon Başkanı olarak karşımızda bulunuyor.

REİS — Cezmi Bey esasa giriniz rica ederim.

CEZMÎ TÜRK (Devamla) — Efendim tümü hakkında konuşuyorum. Fakat tümü itibariyle faşist olan, antidemokratik bulunan bir kanun...

HÂMİD ŞEVKET İNCE (Ankara) — Hangi faşist, hangi antidemokratik?

CEZMÎ TÜRK (Devamla) — Evet faşist ve antidemokratiktir. Maddeler üzerinde de konuşacağız. (Gürültüler) Zihniyet olarak söylüyorum. Zihniyetinizi ifade ettiği için söylüyorum. Bu kanun faşist esaslı, totaliter bir memleketten alınmış, totaliter bir kanundur.

HÂMİD ŞEVKET İNCE (Ankara) — Sen Amerika'dan mı geldin?

CEZMÎ TÜRK (Devamla) — Biz bu memleketin çilesini çekmiş, tarihinden kanlı kefenleriyle gelen şehit çocukları olarak söylüyoruz. Amerika'dan gelerek değil. Bunu, Amerika'dan gelenleriniz varsa onlara söylüyoruz.

HÂMİD ŞEVKET İNCE (Ankara) — Bize ders veriyorsun. Kim senden ders alacaksa vay haline.

CEZMÎ TÜRK (Devamla) — Amerikalı dostlara ders vermek mütadım değildir. Ve ihtiyacım da yoktur. Vatandaşlara karşı söylüyorum. Siz biraz dilinize hâkim olunuz.

Bu kanunun teknik hususatına temas edecek değilim.

HÂMİD ŞEVKET İNCE (Ankara) — Ede-mezsün ki.

CEZMÎ TÜRK (Devamla) — Beni tahrik etmeyin Hâmid Şevket Bey. Bana karşı konuşacak durumda değilsiniz.

HÂMİD ŞEVKET İNCE (Ankara) — Bin defa, yüz bin defa. Yalnız sana karşı değil, cihana karşı konuşacağım. Sen kim oluyorsun?

REİS — Müsaade buyurun.

HÂMİD ŞEVKET İNCE (Ankara) — Ağzındaki baklayı çıkar. Namusun varsa ağzındaki baklayı çıkar, bir damla namusun varsa. Ben kendime ceza veririm, senin pis isnatlarına tahammül edecek adam değilim.

Bir damla namusun varsa...

CEZMÎ TÜRK (Devamla) — Mevcudiyetinden şüphe olmıyan büyük şeyleri damla hesabına düşürmeye kalkmayınız Hâmid Bey. Bakla bir olsa iyi. Ben sizin bulunduğunuz kompleks içinde değilim, Hâmid Şevket Bey.

HÂMİD ŞEVKET İNCE (Ankara) — Namusa davet ediyorum, namusa.

CEZMÎ TÜRK (Devamla) — Sizin kompleksinize dâhil değilim.

REİS — Müsaade buyurun.

HÂMİD ŞEVKET İNCE (Ankara) — Bu anında çıkışlar olmazsa bunlar iz yapar.

Namusa davet ediyorum; bir damla namusun varsa. Bin defa davet ediyorum.

CEZMÎ TÜRK (Devamla) — Tarafınızda namus mevcut ise dışardan davete lüzum yok.

REİS — Devam ediniz.

CEZMÎ TÜRK (Devamla) — Teknik taraflara girmiyeyeceğim.

HÂMİD ŞEVKET İNCE (Devamla) — Gi-remezsün ki.

CEZMÎ TÜRK (Devamla) — Ben daha ziyade demokratik haklar ve demokratik ceza hukuku üzerinde duracağım. Bu bilhassa hukukçu vatandaşların vazifesidir. Tamamen totaliter ve faşist esastan gelen bu kanunun zihniyeti üzerinde demokrasi esasları nasıl kurulabilir. Evvelâ vatandaş hukukundan başlayarak bir ceza kanunu tedvin edilirse iyi olur,

O şekilde tedvin edilirse kanun bu devirde bir eser olarak çıkar. Baştan aşağı yalnız bu usul ile o şekilde tedvin olunması lâzımdır. Bendeniz bu tadiller arasında, süfli suçlar arasında, ekseriya kaşe edilip, maskelenip geçip gitmekte olan ulvi haklar üzerinde durmak istiyorum. Fikir ve Basın hürriyeti üzerinde durmak istiyorum.

Bu kanunun çeşitli maddeleri arasında, bu tekliflerin musallat olduğu maddeler arasında, basın ve fikir hürriyeti, halk mürakabesi, millî mürakabe, matbuat mürakabesine karşı koyan ağır hükümler vardır.

MURAD ÂLİ ÜLGEN (Konya) — Hangisi, hangisi?...

CEZMİ TÜRK (Devamla) — Görüyorum ki, Sayın Murad Âli Bey gibi bâzi müstesna arkadaşlar tutanakları okumadıkları gibi evvelki beyanlarımızı da dinlemek lütfunda bulunmamışlardır. Aynı kanun tasarısı üzerinde birer yıl ara ile konuşarak üçüncü defa kürsüyü işgal etmiş bulunuyorum. Tafsilâta girmek istemiyorum. Bundan evvel sözlerimi dinlememiş olanlar tutanak dergisini okusunlar. Tarihe tevdi ettiğimiz hususları tekrar etmek istemiyorum. Kendi imkânları, fikir ve basın hürriyeti ile onun tatbikatını idrak etmeye müsait olduğu derecede tetkik buyursunlar...

MURAD ÂLİ ÜLGEN (Konya) — Senden ders almaya ihtiyacım yoktur.

CEZMİ TÜRK (Devamla) — Benim dersim değil Murad Âli Bey; zamanımızın hukuk dersi, demokratik kanunların dersi. Arkadaşlar, bir memlekette millî mürakabenin, halk mürakabesinin ve matbuat mürakabesinin iyi kullanılması lâzımdır. Bu memlekette padişahlık zamanında da olsa kendine göre kurulmuş iptidai bir halde de olsa halk mürakabesi ve matbuat mürakabesi mevcuttu...

REİS — Rica ederim Cezmi Bey; mevzuu tevsi etmeyin, tadili ve ademitadili lüzumu üzerinde konuşun.

CEZMİ TÜRK (Devamla) — Tevsi etmiyorum, tasarının üzerinde konuşuyorum. İzzet Akçal ve arkadaşlarının teklifleri üzerinde konuşuyorum. Okadar çeşitli mevzulara temas ediliyor ki, bâzi arkadaşlar idam cezası, beyaz zehir suçları üzerinde, ateşli silâhlar üzerinde, bâzi arkadaşlar sirkat maddeleri üzerinde konuşabilecekleri

gibi bendeniz de İzzet Akçal ve arkadaşlarının matbuat hürriyeti ile yakından alâkadar olduğunu gördüğüm ve eski Basın Kanunu kaldırıldıktan sonra bâzi boşluklar husule geldi, onları Ceza Kanununda tedvin etmek lâzımdır gerekçesiyle getirdikleri ve huzuru âlinize sunulan teklif üzerinde konuşuyorum.

Arkadaşlar, istipdat devrinden ilk meşrutiyete intikalimizde dahi ilk Mecliste, İkinci Meşrutiyet Meclisinde de bu hususlar konuşuldu. Fakat hiçbir zaman basın hürriyetini ileri derecede tahdit edecek bu gibi ağır hükümlere kadar gidilmedi. Bilhassa Ceza Kanununun memleketteki halk mürakabesini ve basın mürakabesini tahdit eden maddeleri dahi ancak İttihat ve Terakkinin despotizme girdiği devirde, yani Birinci Büyük Harbin içine girildikten sonra getirilmişti. Ondan evvel gerek halk mürakabesi ve gerek basın mürakabesi ve hattâ Zatı Hazreti Padişahiye karşı işlenen suçlarda dahi bu kadar ne fizikî ve ne de para cezası tasavvur edilmemişti. Eski Meclis tutanakları açıktır, vazıhtır, mevcuttur. Orada vazih ve mevcuttur. Zatı Hazreti Padişahiye, yani sultani haklara karşı dahi bu memlekette bu kadar ağır cezalar teklif edilmemiştir. Bugün huzuruza gelen teklifler, bunlardan daha ileri giderek, sultani haklar devrinden daha ileri giderek, vazih tenkid ve ithamlar hürriyetini tamamen baltalıyan ağır hükümleri ihtiva etmektedir.

Arkadaşlar; biz tenkide taraftarız. Tenkidin serbest, açık faydalı ve müessir olduğuna inanıyoruz. Onun için tenkidi tahdit edecek herhangi bir hüküm antidemokratik ve insanlık haklarına karşı bir darbe telâkki ediyoruz.

Tezvir ve ifsadata aleyhtarız. Tezviri teçziye edersiniz. Fakat basın ve söz hürriyetine tam bir imkân vermek lâzımdır.

Arkadaşlar; biz bugün ihbar hakkını veren hükümleri kendi millî bünyemize, ananemize uygun görmüyoruz. İhbarlar daima iftiraları doğurur. Bu gibi ihbarların kızıl veya kara totaliter memleketlerde mevcut olduğunu biliyoruz.

Onun için ihbara istinat edecek iftiralara, teşhirler ve şantajlara karşı koyacak her türlü ağır hükümleri kabul ediyoruz. Çünkü bunu karakterimize, millî bünyemize uygun görüyoruz. Fakat vatandaş ihbar ile mürakabeye

mecbur eden kanun maddelerinin demokratik olduğuna inanmıyor ve kabul etmiyoruz. Hele bunun Türk Milletinin ananesine uygun olduğuna katıyen inanmıyoruz. Halbuki bugün maalesef Ceza Kanunumuzda kurulmuş olan rejim budur. Vatandaş ihbara teşvik etmektedir. İhbar yolu ile murakabe olmaz. Arkadaşlar, dünyanın kabul ettiği murakabe yolu açıktır. Şikâyet «droit de pétition» itham edecek, ispat edecektir. Bugünkü kanunlarımız yalnız şikâyete hak vermekte ve bunun mahdut portesi içinde Büyük Millet Meclisi açıktır. Fakat bu şikâyet hakkını dahi takviye ile tekemmül ettirmek lâzımdır. Buna mukabil bugünkü kanunlarımızda maalesef itham ve ispat hakkı, arzettiğim gibi, Birinci Büyük Harbde İttihat ve Terakki Despotizmasından önce mevcut iken zamanla ref'edilerek işlemez bir şekle getirilmiştir. Burada bugün demokratik memleketlerde gayet sarih olarak derpiş edilen itham hakkının, İsviçre ve Fransa'dan aldığım, örneklerini sayın Adalet Komisyonu ve teklif sahibi arkadaşlarıma arz ediyorum. Bir memlekette matbuat murakabesini millî murakabeyi müessir hale getirmek için şu yakın tarihimizden beri ortadan kaldırılmış olan bu itham ve ispat hakkını veriniz arkadaşlar. Değilse, bunu vermezseniz ve vatandaş hakkını cezaların tazyiki altında tutacak olursanız bu memlekette hürriyete karşı cephe almış olmaktan başka bir iş yapmış olmazsınız. İftira ve ihbar bugün ancak devletli müstemleke rejiminde caridir. O, idare ettiği insanların aşağılık duygularından faydalanarak iftira ve ihbarı teşvik eder. Ama bütün insan haklarına sahip olması gereken Türk Milleti, reaya veya tebaa değildirler. Ona vatandaş olarak düşündüğünü ifade, bildiğini beyan hakkını tanıyalım. Bu suretle millî murakabenin en kuvvetli vasıtası olan açıkça şikâyet itham ve ispat hakkını verelim.

1953 demokrasi Türkiye'sinde bu itham ve ispat hakkını kaldırmak isteyenleri ömrümüz boyunca, nesillerimiz boyunca, büyük milletimize karşı insafsızlık yapmış, fenalık yapmış insanlar olarak tanyacağız arkadaşlar. Çünkü tarihten gelen ve her milletin hakkı olan bu hakkı bizim tarihimizden, bizim milletimizden esirgemek, üstelik millet murakabesine, matbuat murakabesine bu kadar çok ihtiyacımız ol-

duğu bir zamanda bu murakabenin işlemini bir suç haline getirmek, ağır cezalar altına koymak doğru değildir. Şimdi sayın teklif sahibi İzzet Akçal ve arkadaşlarından ve sayın Adalet Komisyonundan soruyorum, dünyanın hangi memleketlerinde itham ve ispat hakkı bu kadar tahdit ve tazyik edilmiştir. Dünyanın hangi memleketi bu teklif veçhile cezalar vermektedir arkadaşlar? Batılı mânasiyle demokratik memleketlerin hangisinde bu teklif içindeki tezatlar vardır ve bu teklif içindeki şiddetli cezalar işlemekte ve işletilmektedir? O halde nereden geliyor, nereye gidiyoruz? Daha iyiye, daha doğruya, daha güzele, daha ileriye daha aydınlığa mı, yoksa daha geriye, daha karanlığa, daha ağıra, daha insanlığı hiçe sayan, vatandaş murakabesini hiçe sayan, vatandaş tebea değil, reaya, durumundan daha aşağı düşüren ağır hükümlere mi? Bunlar o müstebit dediğimiz, padişah saltanatlarına, sultanlar saltanat ve haklarından daha geriye götürmek isteyen hükümlerdir. Asıl irtica işte budur, asıl geriye gidiş işte budur, asıl irtica asıl geriye gidiş, despotizma, asıl tazyik, asıl baskı işte budur arkadaşlar.

Evvellâ fikir hürriyetini boğmak, tenkid hareketini bertaraf etmek.. Niçin? neden korkuyoruz? Tenkidden mi korkuyoruz? İthamdan mı korkmak? Ben Hâmid Şevket'in ithamından korkmam arkadaşlar. İthamlarına hazırım, ispat edemeyeceğini bildiğim ithamdan niçin korkayım? Hâmid Şevket de benden korkmamalı, ispat edemeyeceğim bir ithamdan korkmaz, niçin korksun? Çünkü mevcut değilse ispat edilemeyecektir. O halde niçin bu maddelerde bu kadar ağır ceza? Neden çekiniyorlar?..

REİS — Cezmî Bey; şahsi mesele haline getirmeyin lûtfen.

CEZMÎ TÜRK (Devamlı) — (X) efendi çıkıp (Y) efendiyi suçlu bilirse itham etmelidir, onu itham edebilmelidir. Huzuru millette şifâhen, yazılı vesika ve matbuatla itham edebilmelidir. İthamını ispat ederse bugün bütün demokratik memleketlerde olduğu gibi ceza muafiyetine girmelidir. İspat etmezse cezasını görmelidir.

Demek ki, millî murakabenin en güzel karşılıklı müeyyidesi budur. Demokratik anlayışın bugüne kadar bütün memleketlerde, İngiltere, Amerika, Fransa ve İsviçre'de teamül haline

gelmiş, takmin edilmiş, kanunlaştırılmış bu maddeleri, bu fıkraları ayrı ayrı mevcuttur. Biz bu memlekete her şeyden evvel bu zihniyetin gelmesini istiyoruz. Bu zihniyet gelmediği müddetçe murakabe bu meflûç olduğu müddetçe, itham hakkı bulunmadığı müddetçe, vatandaş Sarklı esirler gibi sadece ihbar ve iftira yollarında serbest bırakıldığı müddetçe demokratik bir memleket, ileri bir memleket, Avrupalı bir memleket, fethin 500 ncü yılından sonra dahi rönesansa ulaşmış bir memleket olamayız arkadaşlar. Asıl rönesans budur. Gerilik; sarık, dua, teşbih, fatiha değildir arkadaşlar. Asıl geri zihniyet, asıl softalık; bir yandan ileri görüşlü görünüp öte yandan itham ve ispat hakkı vermemektir.

Onun için tarih huzurunda; bu teklif sahibi arkadaşları ve Adalet Komisyonu Sayın Başkanı da dâhil hepsini burada cevaba davet ediyorum. Hangi demokratik memlekette itham, tenkid ve ispat hürriyetini tahdit eden maddeler vardır ve hangi demokratik memleketlerde cezalar bu kadar ağır ve bu kadar çeşitlidir arkadaşlar?...

HÂMİD ŞEVKET İNCE (Ankara) — Taaruz etti, şahsım namına cevap vereceğim, söz istiyorum. (Soldan, kaçtı kaçtı lüzum yok sesleri).

REİS — Buyurun.

HÂMİD ŞEVKET İNCE (Ankara) — Muhterem arkadaşlar, müsaade buyurun. Kaçtı mı (Kaçtı sesleri).

Yaptığı isnatla beni hürriyetsizlik ve herkesin karşısında hicabaver bir vaziyette boyun eymek vaziyetinde bırakmak isteyen o şerefsiz adamın.. (Şiddetli gürültüler, sözünü geri al sesleri).

REİS — Müsaade buyurun, Hâmid Şevket Bey... (Sözünü geri alım sesleri, şiddetli gürültüler, kabak sesleri).

Efendim, müsaade buyurun, Riyasete vazifesini yaptırmıyorsunuz.

Hâmid Şevket Bey (Şerefsiz) kelimesini geri alıyor musunuz?

HÂMİD ŞEVKET İNCE (Devamla) — İzah etmeden alamam. (Konuşturmaym sesleri, şiddetli gürültüler).

MEHMET KÂMİL BORAN (Mardin) — Bu Meclis şerefsizliği kabul edemez, sözünüzü geri alın.

REİS — Müsaade buyurun. Hâmid Şevket Bey, sarahatla ifade ediyorum. (Şerefsiz adam) tâbirini kullandınız, (Şerefsiz) kelimesini geri alıyor musunuz?.

HÂMİD ŞEVKET İNCE (Devamla) — İzah etmeden alamam. (Gürültüler).

REİS — Hâmid Şevket Bey, sarahatla ifade ediyorum. Şerefsiz insan tâbirini kullandınız, geri alıyor musunuz?

HÂMİD ŞEVKET İNCE (Devamla) — Bana şerefsizlik isnat etti, kendisi sözünü geri almak şartıyla geri alırım. (Gürültüler, kabak sesleri).

REİS — Rica ederim, Meclisten de rica ediyorum, Riyaset vazifesini yapacaktır.

Tüzük hükümlerine göre kullandığınız kelime bir hakareti istilzam etmektedir. Geri alıyor musunuz? (Geri al sesleri).

HÂMİD ŞEVKET İNCE (Devamla) — Hadi geri aldım. (Geri aldı sesleri).

REİS — Geri almıştır.

Buyurun Ahmet Başbüyük.

AHMET BAŞBÜYÜK (Çorum) — Muhterem arkadaşlarım; Yüksek Meclise gelen kanun teklifine imza koyanlardan biri olarak, huzurunuzda, müsaadenizle prensipler üzerinde durmak istiyorum.

herşeyden evvel şunu hatırlatmak isterim ki; benden evvel konuşan arkadaşım, kanun tekliflerinin Hükümet tarafından getirilmesi lüzum ve zarureti üzerinde dururlarken, bir milletvekili olarak verdiğimiz kanun tekliflerimizi âdeta küçümsediler.

REİS — Gürültü oluyor, hatibin sözü işitilmiyor, rica ederim arkadaşlar..

AHMET BAŞBÜYÜK (Devamla) — Bizler demokratik memleketlerde olduğu gibi, bugünkü âcil ihtiyaçlara cevap verebilecek maddeler üzerinde enine boyuna durarak teklifte bulunmuş oluyoruz. Dün belki kanun tekliflerini Hükümetten bekledik, fakat bugün bilhassa vatanın dört köşesinde bütün vatandaşlarla konuşan, halkın dertlerini yakından müşahade etmiş bulunan milletvekilleri olarak bu ıstıraplara cevap verebilecek teklifleri bizzat getirmemiz kadar tabii bir şey olamaz.

Arkadaşlar, son yıllarda cinayetler başta olmak üzere birçok suçların artmakta olduğu açık bir hakikattir.

Bu hakikat resmî kayıtlarla sabittir. Nite-

kim Hükümetin Yüksek Meclise sunduğu ateşli silâhlar ve bıçaklar hakkındaki kanun tasarısının gerekçesinden aldığım şu rakamlar bize hakikatı ifade etmektedir. 1947 yılında 549 öldürme, 3 847 yaralama, 1948 de 422 öldürme ve 3 418 yaralamaya mukabil 1950 de 1 388 öldürme ve 8 349 bıçakla yaralama vakası kaydedilmiş, ve böylece suçlar üç misli artmıştır. 1950 den bu yana kanun teklifimizde yer alan ırz ve namusa taallük eden suçlar, Devlet malları aleyhinde işlenen suçlar da katil ve yaralama hâdiseleri, köy meralarına, yaylalarına tecavüzler durmadan artmaktadır. Bugün Ceza kanunlarının koymuş olduğu müeyyideler maalesef şerir vatandaşların vicdanı üzerinde bir ibreti müessire olmak vasfını kaybetmiş, bunları şiddetlendirmek lüzumu meydana gelmiş bulunmaktadır.

Muhterem arkadaşlar, son yıllarda artmakta olan suçların sebep ve saikleri muhtelifdir. Bunların başında bilhassa hürriyet ve demokrasinin yanlış telâkkisi gelmektedir.

Arkadaşlar, bundan başka totaliter rejimlerle idare edilen memleketlerde kanunlardan ziyade jandarma korkusu, karakolların attığı dayak korkusu çok mühim roller oynamakta idi. Bunların tesiri birçok şerir kimselerin suç işlemelerini önlemekte idi. Biz hukuk Devleti vasfını ve demokrasiyi kabul ettikten sonra, karakol, hapis ve tazyik tarihe karıştı. Onun yerini kanun ve hukuk Devleti almış bulunuyor. Bâzı zihinlerde hâsıl olan boşluğu Ceza kanunlarının hükümlerini şiddetlendirmek suretiyle doldurarak dâvayı halledeceğimiz muhakkaktır. Biz bu yoldan hareket ederek Ceza Kanununun bâzı maddelerinin bugün kâfi görmediğimiz ceza müeyyidelerini artırmış bulunuyoruz. Yoksa yeni bir suça ceza tesbiti asla mevzu bahis değildir. Bugün artmakta olan suçlardan biz şunu öğreniyoruz : Kanun müeyyideleri kâfi değildir, cezalar hafiftir, şu halde bunların artırılması lâzımdır.

Cezaların artırılması sistemi ne şekilde olmalı idi? Bu iki yolda halledilebilirdi :

Birincisi, umumi olarak Türk Ceza Kanununda yer alan ve bugünün ıstıraplarını teşkil eden bâzı hükümlerin tadil edilmesi yolu,

İkinci yol da ; Ceza Kanununun tesbit ettiği hapis miktarı ile para, ceza miktarlarını artırma

yolu idi. Ben, müsaadenizle bu iki mevzu üzerinde konuşacağım.

Muhterem arkadaşlar, cezaların artırılması bahsinde umumi olarak ele alınan meselelerden birisi, Türk Ceza Kanununun 13 ncü maddesinin tadilidir. Maddenin derinliğine gitmeye lüzum yok; sırası geldiğinde daha geniş mâruzatta bulunacağım. Ancak bu maddeye göre iş esası üzerine kurulan ceza evlerinin bugünkü durumunu, mevcut kanuna göre mahkûmların bu ceza evlerinden ne suretle istifade ettiklerini kısaca arzedeceğim.

Halen mer'i Ceza Kanununun 13 ncü maddesinin koyduğu hükümlere göre, bir mahkûm bundan altı ay evveline kadar, cezasının bir senesini mahallî ceza evlerinde iyi halle geçirdiği takdirde asri ceza evlerine gidebiliyordu. Sonra vekâletin bir kararıyla bu miktar yarıya kadar çıkarılmıştır. Irza geçmekten, yol kesmekten, adam öldürmekten ağır hapse mahkûm olan birtakım şerirler, 13 ncü maddeden istifade ederek, asri ceza evlerine gitmek imkânına sahip bulunmaktadırlar. Asri ceza evlerinde geçirdikleri müddetlerin ceza miktarından indirme yapıldığı ve ayrıca 16 ncü maddeye göre de meşrutan tahliye edildiği takdirde mahkûm, mahkemenin sırtına koymuş olduğu mahkûmiyet yükünün aşağı yukarı yarısını çekerek memleketine dönmektedir. Bu gibi vaziyetler, bilhassa katil gibi ağır suçların işlenmesinde birinci derecede teşvik ve tahrik âmili olmaktadır. Mahkûm ceza evine gidiyor. Yiyeceği, içeceği mükemmel, orada çalışıyor, bir sanat da öğreniyor, ceza evinde çalışarak para da kazanıyor; bu şartlardan istifade ettikten sonra köyüne giden mahkûm buraların âdeta methini yapıyor ve böylece köylerde şehirlerde zehir saçıyor. Bu itibarla arkadaşlar, Türk Ceza Kanununun 13 ncü maddesi mahkûmların ıslahı yerine bilâkis - ibreti müessire olmaması bakımından - teşvik ve tahrik vasıtası olmakta devam ediyor.

Yüksek Meclisin huzuruna sunduğumuz tekliflerin en mühim maddesini bu 13 ncü maddenin tadili teşkil etmektedir. Muhterem arkadaşlar, teklifimiz yüksek tasvibinize iktiran ettiği takdirde 18 seneye mahkûm olan bir kaatil ancak bir buçuk sene kadar meşrutan tahliyeden istifade edebilmek imkânına sahip olacaktır. Halbuki bugünkü hüküm ipka edildiği tak-

dirde mahkûm sekiz seneye yakın mahkûmiyetten kurtulmakta ve öldürdüğü adamın daha kafeni çürümeden memleketine dönmek imkânını bulabilmektedir. İşte yüksek huzurunuz getirilen prensiplerden birisi budur.

Muhterem arkadaşlar, bundan başka umumi olarak cezaların miktarının azalmasında yaş da, mühim rol oynamaktadır : Muhterem arkadaşlar, bizim Medeni Kanunumuza göre rüşet yaşı 18 dir. 18 yaşını ikmal eden bir vatandaşın iyiyi ve kötüyü farkedebileceği Medeni Kanun ahkâmınca kabul edildiği halde her nedense Türk Ceza Kanununun 53, 54, 55 ve 56 ncı maddeleri 21 yaşını tam ehliyeti cezaiye yaşı olarak kabul etmiştir.

Önümüze gelen teklifin mühim prensiplerinden birisi ehliyeti cezaiyenin 21 yaştan 18 yaşa indirilmiş olmasıdır. 18 yaşını ikmal eden bir suçlu, kaatil veya ırz düşmanı, şu, bu, ne olursa olsun Ceza Kanununun tâyin ettiği cezayı tam olarak giyecektir. Ve böylece yaş dolayısıyla indirme yapılmıyacaktır. 11 - 15 yaş arasında suç işliyenlere verilecek ceza miktarları da artırılmak suretiyle bugünün ihtiyaçlarına cevap verilmesi istenmiştir.

Adalet Komisyonunun da tasvip ettiği teklifler, şimdiki anormal hali tamamiyle kapatmış ve böylece yaş sebebiyle suçların cezasının muazzam nispetlerde indirilmesi yolu artık kapanmıştır. Yüksek tasvibinize iktiran ettiği takdirde bu mesele de suçların önlenmesinde birinci derecede rol oynayacaktır.

Muhterem arkadaşlar, Yüksek Huzurunuzda gelen ana prensiplerden birisi de tahrik maddesidir. Hepinizin de malûmu olduğu üzere bir kaatil, bir ırz düşmanı en küçük tahrik edici sebeple, bir suç işlediği zaman suçunun en aşağı üçte biri (meselâ 18 seneye mahkûm edilmiş bir kaatilin cezasından 6 sene) indirilmektedir. Hâkimlerimiz tatbikatta daima mazunların lehine hareket ettiğinden böylece her katil hâdisesinde, her büyük cezayı mucip suçta bir tahrik sebebi bulunmakta ve cezalar azalmaktadır. İmdi önünüze gelen teklifte bu yollar asgari hadde indirilmiş ve hâkimlerin takdir hakları da takyit edilmiştir.

Teklifin, suçları önlemeyi temin bakımından, ana prensiplerinden birisi de şudur :

Halen, Türk Ceza Kanununun 68 ve mütaakip maddeleri ile hukuki içtima sistemi tatbik

edilir. Hukukçu olan arkadaşlarımız «Hukuki içtima» sistemini bilirler : Bir kimse mütaaddit suçlar işlediği takdirde en ağır cezası asıl olarak ele alınır, buna diğer suçların ağır hapis 2/3 ü, hapis cezalarında ise 1/2 si ilâve edilir. Bu sistemde suçları tahrik edici sebep olarak ele alınmıştır. Teklifte bu esas tamamen terkedilerek (Cem'i mücazat) sistemi esas kabul edilmiştir. Cem'i mücazat sistemi, muayyen zamanlarda ne kadar suç işlemiş olursa olsun, kanunun koyduğu müeyyideler ne ise hepsi birbirine zammedilmek suretiyle, ceza verilmesi sistemidir. (Reye reye sesleri).

Şimdi arkadaşlar, umumi olarak cezaları teşdit eden maddelerin prensiplerini böylece arzettikten sonra kısaca panoramik bir şekilde ele aldığımız diğer mevzular üzerinde mâruzatta bulunayım :

Önümüze gelen teklifler hiçbir suretle yeni suç ihdas etmiş değildir. Ceza Kanunumuzun muayyen maddelerinin halen mer'i olan ceza miktarları cemiyetimizin huzur ve emniyetini temin etmekten uzaktır. Cemiyetimizi rahat ettirecek derecede cezaların artırılması zamanı gelmiştir.

Yüksek malûmunuz olduğu üzere kanunlar ihtiyaçtan doğar. Bugünün âcil ihtiyaçlarını karşılayabilmenin tek şartı müeyyidelerin artırılmasıdır. Bunun yanında şüphesiz Hükümet iktisadi mânasiyle, zirai mânasiyle, kültür sahasında suçları önliyecek, azaltacak tedbirleri alacaktır ve almaktadır. Bizler de Ceza kanununun müeyyidelerini artırmak suretiyle bugünkü anormal durumu önlemek zorunda bulunuyoruz.

Muhterem arkadaşlar, tadil edilen maddeler tamamen müeyyidelerin artırılmasından ibarettir. Yeni hüküm olarak 513 ncü maddeye bir fıkra ilâve edilmektedir.

REİS — Ahmet Bey, lûtfen maddeler üzerinde konuşmayın, prensipler üzerinde durun.

AHMET BAŞIBÜYÜK (Devamla) — Ben de prensipler üzerinde konuşuyorum.

Arkadaşlar; bugün hepimiz seçim dairelerimizde, memleketin muhtelif köşelerinde dolaştığımız zaman görüyoruz; mera, yayla, sulak, yol, harman yeri gibi umumun istifadesine ait olan yerleri kimisi bıçağının hakkına, kimisi nüfusunun kuvvetine dayanarak muhtelif şekil ve suretlerle yağma etmekte olduğu ve böylece

bu gibi yerlere tamamen tesahup edildiği, sürülüp ekildiği bir hakikattir. Bugün bu müzmin dâva maalesef kabul ettiğimiz 5917 sayılı Gayrimenkule Tecavüzün Def'i hakkındaki Kanunun tadili ile de halledilmiş değildir. Nitekim muhtarlar veya vatandaşların idari makamlara vâkı müracaatları üzerine yapılan takibat köyün, belediyelerin hükmi şahsiyetine ait bu gibi umumî mallara vâki tecavüzleri önlemeye kâfi gelmemektedir. İşte arkadaşlarım, Adalet Encümeni bu ihtiyacı nazarı itibara alarak şu anda tamamen hukuki bir ihtilâf mevzuu olan bu hali yani köyün veya kasabanın hükmi şahsiyetine ait olan demin saydığım yerlere vâki tecavüzleri bir suç olarak kabul etmiş ve mütecavizleri hapis cezasıyla cezalandırmıştır. Bu hüküm kabul edildiği takdirde bilhassa umumun ıstırabını teşkil eden bu dâva da kendiliğinden halledilecek ve böylece köy meraları, yaylakları, sulaklarını işgal edenlerle köylü, muhtar ve vatandaş değil bizzat kanunların mümessili olan müddeiumumi başbaşa kalacak ve re'sen takibat yapacaktır.

Muhterem arkadaşlarım, maddeler hakkında değil, yalnız fasıllar üzerinde kısaca konuşacağım.

REİS — Fasıllar üzerinde değil, tümü üzerinde konuşunuz, Ahmet Bey.

AHMET BAŞIBÜYÜK (Devamla) — Bugünün ıstırab mevzularından birisi de zimmete para geçirmek, ihtilâs, ihmalîyle zimmete para geçirmek veya vukuuna sebebiyet vermek, ihalelere fesat karıştırmak suçlularıyla ihalelere dolayısıyla ortak olanlar veya rüşvet alanlar veya verenlerden cemiyetimiz hakikaten huzursuzluk içindedir. Yüksek huzuruza gelen teklifte, bunların cezaları teşdit edilmek suretiyle iktifa edilmiştir. Bunun yanında teklifimiz, bilhassa son zamanlarda ehemmiyet kesbeden, vatandaşla Devlet memurları arasındaki münasebetleri de yeneden ele almış bulunmaktadır.

Arkadaşlar, bugün Devlet memurlarının tam bir demokratik hava içerisinde vatandaşlara iyi muamele yapması, hüsnü muamele yapması vazifelerini bihakkın ve zamanında yerine getirmesi lâzımdır. Bunun için de hükümler teşdit ediliyor. vatandaşların da memurlara karşı iyi muameleler yapmalarını temin edecek bâzı ceza müeyyidelerinde artırımlar vardır. Katil suçlarının cezaları artırılmaktadır. Irz ve namusa taallük eden

zorla irza geçme ve kadın kaçıрма, zina suçlarının cezaları artırılmaktadır.

Hulâsa huzuruza gelen teklifler bugünkü Ceza Kanununda, âcil ihtiyaçlara cevap verme bakımından, maddelerinin müeyyidelerin çoğaltılmasından ibarettir. Bunun haricinde her hangi yeni bir metin, bir hüküm yoktur. Üzerinde uzun boylu durmaya değmez. Hemen maddelere geçilmesi muvafık olur. (Bravo sesleri) (Reye reye sesleri)

REİS — Müsaade buyurun efendim. Söz alanları okuyacağım: Sırrı Atalay, Muhlis Tümay, Necip Bilge, Abdürrahman Fahri Ağaoglu, Komisyon namına Şemi Ergin.

Buyurun Sırrı Bey.

İZZET AKÇAL (Rize) —Efendim müsaade buyurursanız Cezmi Türk arkadaşımıza cevap vereyim...

REİS — İsminizi yazdım efendim, sıranız gelince cevap verirsiniz.

SIRRI ATALAY (Kars) — Söz, yazı, tenkid, münakaşa, basın hak ve hürriyetleri için bir giyotin, bir takriri sükûn kanunu mahiyetinde olan 273 ncü maddeyi, bugünkü demokratik hukuk anlayışı ve hukuk nizamı fikriyle bir hukuk Devleti mevzuatı olarak münakaşa ve tahlil dahi etmemeliydik.

Böyle bir teklif memleketin, kanunların ve Cumhuriyetin kolu, gözü ve kulağı olan C. Savcılarını Bakanların resmî ve şahsi müdafileri ve muhafızları mevkiine düşürmektedir.

C. Savcılarını bu politik bâdirenin içine atmıyalım. Rejim hesabına, memleketin âtisi hesabına yazık ve günahtır.

C. M. U. K. da C. Savcılarını âmme menfaati gördükleri takdirde şahsi dâvaları tahrik ve takip edebilirler, diye sarîh ve kâfi hüküm mevcuttur.

Böyle hükümler mevcut iken idare edenleri kalın zırhlara bürünmeye neden ihtiyaç vardır?

Posof'un, Badele Köyündeki Mehmet'le Sayın Adnan Menderes'in insan olarak şeref ve haysiyetinde tefrik yapmaya kimsenin hakkı yoktur. Demokrasi şeref imtiyazları ihdas eden rejim değildir.

Demokrasi vatandaşlar arasında tefrikler yaratan bir rejim de değildir. Terfi, tâyin ve nakilleri politik bir şahsın yani Adalet Bakanının iki dudağı arasında bulunan C. Savcılarını

yurdun dört bucağında sabahtan akşama kadar mevkuteleri Bakanlara târiz var mı? Yok mu? Diye tetkik mecburiyetinde kalacaklar. C. Saveları partizan teşkilât mensupları tarafından bir, Bakanlara hakaretleri tetkik bürosu, muhalifleri susturma merkezi haline sokulacak.

Muhafif gazeteler, memleket derdi ile hakikati ifade eden müstakil gazeteler, mitinglerde, kongrelerde konuşan memleket çocukları çeşitli jurnal ve ihbarlar vicdanlarımızın sesini susturmak için harekete geçecektir. Bu, bir taktiri sü-kûn Kanunu değil de nedir?

107 maddenin teklif talebinin maskeleyiği fikir hürriyetinin sehpaı evet 273 ncü maddenin gerçek sıfat ve mahiyeti budur. Fikir hürriyeti için bu sehpayı kabul etmeyiniz.

Maziye, geriye değil, istikbale, iyiye, demokratik bir hukuk idealine doğru gitmeliyiz.

Truman'ın Cumhurbaşkanlığı sırasında icraatını beğenmeyen bir grup Beyaz Saray önünde bir nümayiş yaparak, Truman'a çok ağır hücumlarda bulunur. C. Saveları Truman'ı müdafaa ve muhafaza için harekete geçmezler. Polis zabıt tanzim etmez. Aksine evet, aksine polis ve bütün Devlet teşkilâtı nümayiş yapan vatandaşları fikir ve kanaatlerini diledikleri gibi beyan için bütün tedbirleri alır ve imkânları hazırlar.

Gerçek demokrasi budur. Bu demokrasiyi örnek almalı ve ona alışmalıyız. Hükümetler, ceza müeyyidelerine, C. Savelarının tahkikatına sığınmasınlar, icraatlarına, olgunluklarına sığınmasınlar. İcraatlarına, vatandaş sevgisine efkârı umumiye kanaat ve temayülüne güvenmeyenler, başka tedbirler ararlar.

Fikir hürriyetini susturarak şahsi itibarları takviye dikta rejimlerin metodudur.

REİS — Efendim 273 ncü madde üzerinde konuşuyorsunuz. Tümü üzerinde konuşmazsanız sözünüzü keserim.

SIRRI ATALAY (Devamla) — Medhü senayi basın hürriyetine tazyikle temin, tenkidi müeyyide ile boğma Türk Ceza Kanunu ve hukuki mevzuatı için iyi bir hareket olmayacaktır. Hakiki bir demokrasinin gayesi, halkın hiçbir uzvunun kendisini diğerlerinden ne yüksek, ne imtiyazlı ve ne de daha aşağı seviyede görmemesini temindir. Samimi olduğu takdirde bu gaye ile gerçek demokratik ideal arasında bir yakınlık görülebilir. Yani, mefkûreci demokrasi

başarmaya çalıştığı demokrasinin sebeplerini insan tabiatının ve memleket realitelerinin derinliklerinden alır.

Demokrasi şüphe yokki siyasi bir sistemdir. Az başarmak için çok vaat etmek merburiyetinde olmayan siyasi bir sistem? Bu sistem vazife hak ve nimette eşitlik prensibine insanları tâbi kılmanın mümkün ve vârit olabileceğini vadetmekle beraber; gayenin tahakkuku uğrunda geniş halk kitlerini yani efkârı umumiyeği aldatmak demek değildir.

REİS — Sırrı Bey müzakere edilen kanun üzerinde konuşunuz.

SIRRI ATALAY (Devamla) — Müzakere edilen kanun üzerinde konuşuyorum. D. P. muhalefette iken ve iktidarının ilk günlerinde antidemokratik hükümleri «ne varsa süratle» kaldıracığını vaat ve ilân ediyordu.

Acaba mutlak ve gerçek demokrasi fikri muhalefet hevesi mi? Muhalefet metodu mu? Yoksa iktidarı temin usulü müdür?

Dün vadedilenlerin aksine kanaat ve hareket demokrasinin temeli atılırken kötü örneklerdir. İş başına geldikten sonra en ateşli taraftarlarını ve ümit besleyenlerini hayal kırıklığına uğatmak bizde demokrasinin garip bir tecellisi mi olacaktır?

Muhalefet yıllarında nazari hürriyetin ateşli aşıkları tatbikatta fert hak ve hürriyetine ehemmiyet dahi vermiyorlar.

Ne hazin tecelli? İktidarın haksız hücumlarla yıpratıldığı iddiası, kendisine tam itimad, icraatının isabetine güveni olmayan, iktidarı kaybı dehşetle düşünen, idare edenlerin düşünce ve telâkküsü olabilir.

Unutmamalı ki, halkın fikir ve kanaatleri bir muhakeme mahsulüdür ve mantık yolu ile teşekkül eder. Yalan ve yanlış tenkid ve hücumlar bu kanaat önünde dize gelmeye mahkûmdur.

Halkın telâkki ve kanaatlerini bir an için altüst etmeye artık imkân var mıdır? Fakat iktidar hakkında açıkça konuşmak ve yazmaktan çekinirse, her türlü tenkidten kendisini masun sayarsa ve bunun için 273. maddenin yeni istihkâmları arkasına saklanırsa işte asıl o zaman süratle korktuğuna uğrar.

REİS — Üçüncü defa ihtarı yapmış bulunuyorum. Siz Demokrat Partinin muhalefet meselesi ile meşgul oluyorsunuz. Tüzüğün hük-

müne göre sözlerinize devam edip etmemenizi reye arzedeceğim, sadet dışında konuşmanıza Yüksek Heyet müsaade ederse konuşursunuz.

Müsaade buyurun.

Bu tarzda konuşmasının devamını kabul edenler lütfen işaret buyursunlar... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir, buyurun Sırrı Bey.

SIRRI ATALAY (Devamla) — Şimdi Ceza Kanununun diğer maddeleri üzerinde konuşacağım. Bu maddesi üzerinde konuşmıyacağım.

REİS — Sadet dışında konuşmanıza Yüksek Heyet müsaade etmemiştir. Eğer Ceza Kanununun prensipleri üzerinde...

FAİK AHMED BARUTÇU (Trabzon) — Reis Bey, konuşmasına lütfen müsaade buyururuz.

REİS — Faik Ahmed Bey, lütfen Riyasetin vazifesini yapmasına imkân verin.

Evet, prensipleri üzerinde konuşmaya devam edebilirsiniz. Şayet bu şekilde konuşursanız sözünüzü keserim.

SIRRI ATALAY (Devamla) — 273 ncü madde şimdiden tatbik edilmeye başlandı.

Ceza Kanunumuz, yani ceza hukuku mevzuatımız, namütenahi tadil ve eklerle lime lime olmuş, bu hukuki nizam libasına şimdi, 107 tiyelli, yanık ütülü yama vurulmak isteniyor.

Ceza Kanununun, yıllardan beri bir ilim heyeti tarafından demokratik hukuk telâkkisine, modern kanun tekniğine ve Anayasa esaslarına uygun bir şekilde hazırlanmakta olduğunu işitiyorduk. Hasretle böyle bir tasarımı bekliyorduk.

Mesul ve resmî zevatın, arasına vaitleri ümitlerimizi tazeliyordu. İşte karşınızdaki bu 107 nci maddedeki «273 ncü madde tabii hariç» bu, bu ihtiyacın, bu hasretin canlı bir delili.

Ceza Kanununun artık bir tadile tahammülü yoktur. Meriyet tarihinden bu yana 13 defa değişmiştir, değişmemiş maddesi kalmamıştır. Ceza Kanunu tarihi vazifesini ifa etmiştir.

Kül halinde yeniden tanzim edilmiş bir tasarı yerine, bu teklifler füzuli ve yersiz bir müdahaledir.

Ceza Kanununun demokratik bir ruh ve karakterde süratle tanzimi nasıl gerçek bir ihtiyaç ve zaruret ise, bu tadil teklifi hele antidemokratik müeyyidelerle kabul o kadar lüzumsuz ve beyhudedir.

REİS — Bir dakikanız kaldı.

SIRRI ATALAY (Devamla) — Füzuli bâzi şeyler oldu, onların benim hesabıma işlememesi lâzımdır. Ben yirmi dakikaya göre konuşmamı hazırlamışım.

Ceza Kanunumuzun aldığı şekil ile demokratik ceza kanunlarının mahiyet ve esasları üzerinde bir nebze duracak olursak, düşüncemizin esbabı mucibesini kısmen göstermiş oluruz.

«Modern kanun tekniği ve Ceza Kanunumuz».

Ceza Kanunumuz, 19 ncü asır sonrası İtalya hukuk telâkkisinin, bize alınırken, yer yer ek ve değiştirme ile esasında kanun tekniğini gaip etmiş bilâhara 13 muhtelif tadil ile aşağı yukarı bütün maddeleri değişmiştir. Bâzi maddeler birkaç defa değişmiştir. Bu sebeple muğlak ve çok uzun olan kanun teknik, sıfatını gaip etmiş, ilâveler tekrarlar boşluklarla insicamsız bir maddeler kalabalığı halini almıştır. Birçok hükümleri de antidemokratik hâle sokulmuştur ve sokulmaktadır. Mâna ve mefhumlar tarif edilmemiş, yargıç teferruata çark edilmiş bir mevzuat içinde geniş takdir salâhiyetinden mahrum edilmiştir.

Ceza Kanunu, modern kanun tekniği vasıflarından hiçbirine sahip bulunmamaktadır. Modern bir kanun tekniği hüvviyeti taşıyan İsviçre Ceza Kanununun, hırsızlık, hakaret yahut adam öldürme suçları işgal ettikleri yer itibariyle bizim kanun beşte bir nispetinde yer işgal etmekle beraber tatbikatta yargıca daha faydeli mefhumlar; tarifler içtimai ve iktisadi hayat realitelerine daha uygun ve daha demokratik ve daha isabetli bulunmaktadır. Demokratik bir nizam için hürriyet ideali, eşit hak cemiyet düzeni ve Devlet otoritesi maharetle, faziletle, âdil bir şekilde telif edilmiştir.

REİS — Müddetiniz dolmuştur, Sırrı Bey.

Faik Ahmed Bey, Grup adına mı konuşacaksınız?

FAİK AHMED BARUTÇU (Trabzon) — Evet, Grup adına.

REİS — Özür dilerim, sıraya koymuştum da.

FAİK AHMED BARUTÇU (Trabzon) — Muhterem arkadaşlar; huzurunuzda getirilen projesi; Ceza Kanununun 100 küsür maddelerinin değiştirilmesi hakkında Meclis üyelerinin hemen beşte birinden fazlasının ya ayrı ayrı ve yahut bir arada imzaladıkları kanun tek-

liflerinden Adalet Komisyonunca kabul edilenlerle reddedilenleri bir arada toplayan bir kanun projesidir. Reddedilenlerin tek mühimmi, muhalefet mebuslarının getirdiği tadil teklifleridir. Hükümetçe teşkil edilen ilim komisyonu tarafından antidemokratik oldukları için kanundan çıkarılması lüzumu belirtilen Ceza Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesine mütaallik olmak üzere, bizim yaptığımız tadil teklifleri maalesef kabul edilmek şansımdan mahrum edilmişlerdir. Adalet Komisyonunca kabul edilenler ise ekseriyet partisine mensup olan elliden fazla milletvekilinin kanunda bünyevi tedilleri ve bu arada bir de bakanlar lehine şimdiye kadar mevcut olmıyan ve hatıra da getirilmemiş bulunan yeni bir hüküm tesisini ve bâzı suçların cezalarının artırılmasını hedef tutan teklifleridir. Bu arkadaşlar bir gün Heyeti Umumiyenin gündeminde Ceza Kanununun bâzı maddelerinin tadiline mütaallik teklifler görmüşler, bu tekliflerin tatbikattaki ihtiyaca cevap verecek mahiyette olmadığı için kendileri daha geniş tadil teklifi hazırlıyarak Yüksek Meclise sunmuşlardır. Çoğu adalet hizmetinde tecrübe görmüş bu değerli arkadaşlar Ceza Kanununun esaslı bir revizyona muhtaç olduğunu hissetmekle beraber ve hattâ bâzı teklifleriyle kanunun bâzı sistem ve prensipleri üzerinde değişikliğe kadar gitmekle beraber onlarda bizzarure mahdud maddeler üzerinde kalmaya mecbur olmuşlardır. Bu arkadaşlarımızı birden acele harekete sevkeden, daha evvel verilmiş olan noksan tadil teklifleri bulunduğu göre bu arkadaşlarımızın da gayrikâfi olan kanun teklifleri karşısında asıl teşebbüsü ele alması lâzımgelen vazifeli icra makamının harekete geçmesi veya geçirilmesi beklenirdi. Ve daha doğru olurdu.

Arkadaşlarımızın bu tadil teklifleri ve ileri sürülen mucip sebepler gösteriyor ki, Ceza Kanununun bilhassa harb sonrası değişen şartlara göre ve cemiyetin sosyal ve kültürel ilerlemeleri de nazara alınarak gözden geçirilmesi bir zarurettir. Nasıl ki bizim Ceza Kanunumuzun mehazı olan İtalyan Ceza Kanunu da faşist idaresi yıkıldıktan sonra, yeni şartlara göre derhal revizyona tâbi tutulmuştur. Bizde de o beklenilirdi ki, iktidar partisine mensup olan mebusların bu ihtiyacı yerinde görüp harekete geçmeleri Adalet Bakanının vazife gayretini kamçı-

hyarak İtalya'da olduğu gibi, Adalet Bakanlığında teknisiyen ve mütehasşıs cezacılardan müteşkil bir heyet tarafından tamamiyle ilmî bir objektivite içinde ve ilmî esaslara göre metotlu, sistemli Ceza Kanununun tam revizyonunu sağlıyan, bilâhara Meclisin, ihtisas komisyonunun üzerinde tetkikat yapacağı bir eser, bir metin meydana getirilsin. Burada icranın, esaslı bir vazifesini mebusların teşebbüsüne bıraktığını gösteriyoruz. Böyle büyük projeler, teşebbüsler normal olarak Hükümete terettüp eder. Çünkü bu kabil büyük projeleri hazırlamak için icra yalnız değildir, ama mebus yalnızdır. Çeşitli konuları ve doneleri tetkik için, takip için ciddi ağır taharrileri ikmal için mebusun ne arkasında bir teşkilât vardır, ne emrinde iş birlikçileri vardır.

Böyle büyük ana kanunlara ait işlerde direksiyon icradan gelir. Teknik meseleler üzerindeki teşriî metinlerde teknisiyenlerin fikirleriyle, mucip sebepleriyle Parlâmento tenvir edilmek ister. Mebusların içinde teknisiyenler olabilir. Parlâmentonun içinde de ilim adamları vardır. Ama; çalışma aletleri noksan olursa sanatkâr dahi eser veremez. Nasıl ki; İtalyan Parlâmentosunda dünyaca tanınmış ceza profesörleri olduğu halde ceza kanununun revizyonu bunlar tarafından değil, Adalet Nezaretinde kurulan bir heyet tarafından hazırlanmıştır.

Adalet Komisyonunca kabul edilen kanun teklifleri hakkında bu kadarla iktifa ederek, şimdi reddedilen tekliflerimize geliyorum.

Muhterem arkadaşlar; İtalya'daki misali gibi bizim Ceza Kanununun müstacelen ele alınması lâzımgelen tarafı Hükümetin kurduğu bir ilim heyeti tarafından tetkikatı yapılarak vatandaşın siyasi hakları ve hürriyetlerini tahdit ettiği veya ortadan kaldırdığı için ve tabiatıyla siyasi faaliyetlerin demokratik nizam içinde lüzumlu serbestisine imkân vermediği için, antidemokratik olduğu tesbit edilen hükümleridir. Ve bu hükümleri ayıklamaktır. Bizim Ceza Kanunumuz, bir arkadaşımızın dediği gibi, ve zannettiği gibi aslında antidemokratik değildir. Bu kanunumuz aslında demokratik ve mükemmel ilmî bir eser olan İtalyan Ceza Kanunundan alındığı gibi sonradan bizim Ceza Kanunumuza giren antidemokratik hükümler de faşist idaresi zamanında faşizmin devlet anlayışına göre İtalyan Ceza Kanununa giren siyasi

cürümlere ait hükümlerden gıdalanmışlardır. İtalya'da devir değişti, idare yıkıldı, Ceza Kanununa faşizm idaresi zamanında giren hükümleri Ceza Kanununu ele alarak onlar temizlediler, attılar. Biz bunu yapmadık. Biz hâlâ o hükümleri muhafaza etmekteyizdir ve tatbikte devam ediyoruzdur.

Aziz arkadaşlarım; bu antidemokratik kanunlar mevzuu ne bu partinin ve ne de muhalefet partilerinin dâvası değildir. Bu, rejimin dâvasıdır. Ve bu rejimin dâvası olarak da Büyük Millet Meclisinin payacağı ilk iş mevzuatımızı bu antidemokratik kanun hükümlerinden ayıklamaktır.

Şu vesile, bu vesile ile ya muvakkat zaruretle veya mubalâğa edilen zaruretle kanunlarımıza girmiş olan bu antidemokratik mevzuatın temizlenmesi hem hukuki zarurettir, hem politik zarurettir.

Hukuki zarurettir, çünkü; bir pürüzsüz hukuk devleti nizamında bunların yeri olamaz. Demokratik memleketlerin mevzuatında bir örneği yoktur. Tekâmül yolunda aldığımız mesafelere göre çok geride kalmış bir devrin karakteristiğini taşıyan bu hükümler demokratik bir cemiyetin hukuki çatısı altında barınamaz. Onun için bunları temizlemek hukuki bir zarurettir.

Aynı zamanda politik bir zarurettir, çünkü; yeni iktidarın muhalefette iken savunduğu prensiplerin başında gelen, iktidara geldiği takdirde yapacağını taahhüt ettiği hizmetlerin başında gelen bir mevzuata taallük eder. Pürüzsüz hukuki devlet kurmak taahhüdü olarak Demokrat Parti iktidarının dâvasıdır. Antidemokratik kanunları demokrasi ruhuna uygun tadillerle Yüksek Heyetinize getirmek taahhüdü olarak Hükümetin yüklendiği bir vazifedir.

Vatandaşın haklarını, hürriyetlerini, âme haklarını lüzumsuz yere takyit eden hükümler olması itibariyle rejimin esaslı meselesidir. Ve nihayet aralıksız tekâmül ettirilmesi lâzımgelen ve rejim ıslahatına taallüku hasebiyle de memleketin en esaslı dâvasıdır.

Tükenen bir devrin politik nizamını tutmaya imkân yoktur arkadaşlar. Tükenen bir devrin politik nizamını tutmakta ısrar eden politik sınıf da erimeye mahkûm olur arkadaşlar. Fransa'nın üçüncü Cumhuriyet tarihi bunun misalini verir. Bir rejimi tekâmüllerin icaplarına in-

tibak ettirilmeyi bileceğiz. Bu müstacel bir ihtiyaktır arkadaşlar.

Yürümekte bataet; rejime zarar, cemiyete zarar getirir. İlk program nutkunda mevcut olan bu mevzu, bir sene tevhürle 1951 senesinde Hükümet ele almıştır. İki sene evvel, 1951 Haziranında mevzuatımızdaki antidemokratik hükümleri ayıklamak üzere bir ilim heyeti teşkil edilmiştir.

REİS — Faik Ahmed Bey, rica ederim, antidemokratik kanunlar üzerinde görüşmüyoruz.

FAİK AHMED BARUTÇU (Devamla) — Muhterem Reisim...

REİS — Müsaade buyurun, bir tebliğ yapıyorum. Ceza Kanununun 100 kûsür maddesi üzerinde ve buna mütaallik hususlar üzerinde kalmanızı tekrar rica ederim.

FAİK AHMED BARUTÇU (Devamla) — Müsaade buyurun Aziz Reisim, bir zühul var tashih edeyim.

REİS — Buyurun.

FAİK AHMED BARUTÇU (Devamla) — Bizim, bu esbabı mucibe ile, yani antidemokratik oldukları için Ceza Kanununun 159 ve 161 nci maddelerinin tadiline dair yaptığımız kanun teklifi reddedilmiştir, onun üzerinde konuşuyorum.

REİS — Sadece ikaz ettim, devam buyurun efendim.

FAİK AHMED BARUTÇU (Devamla) — Bu İlim Komisyonu bir seneye yakın çalışmıştır. 1952 senesi Şubatına kadar çalışmış ve vazifesini ikmal ederek raporunu Hükümete vermiştir.

Aziz arkadaşlarım, hâtıralarınızı tazelemek isterim. Bu ilim komisyonu evvelâ antidemokratik kanunları ayırt edebilmek için bir formül tesbit etmiştir. Bu formül şudur :

Vatandaşın siyasi haklarını ve âme haklarını, insanlık haklarını lüzumsuz yere tahdit eden veya kaldıran hükümleri muhtevî kanunlar antidemokratiktir. Bu lüzum müsterek hukukça kabul edilmiş sınırlar bir de cemiyetin bekasını sağlayan ve onun muasır medeniyet seviyesine ulaştırılmasını sağlayan esaslarla taayyün eder, demiş. Bu formül Devlet Reisimizin 1951 açış nutkuna girmiştir. Ve Devletçe siyasi kabule mazhar olmuştur. İlim Komisyonu tesbit ettiği bu formüle göre kanunları gözden geçirerek kaldırılması lâzımgelen kanunlar, değiştirilmesi lâzım-

gelen kanunlar ve mevzuatımızda yer almadığı için antidemokratik boşluk teşkil etmeleri sebebiyle kanunlarımıza ilâvesi lâzımgelen hükümler diye üç antidemokratik kanun ve boşlukları üç kategoride tesbit edilmiştir.

Bu rapor Hükümete verildikten sonra aradan aylar geçip bir teşebbüs alınmadığını görünce muhalefet olarak biz İlim Komisyonunun, raporunu esas itihaz ederek onların tavsiyeleri ve hile mevzuatımızdan kaldırılması lâzımgelen, tadil edilmesi, icabeden ve kanunlara ilâvesi gerekli hükümler olmak üzere biz de üç kategoriye ayrılmış kanun teklifleri hazırlıyarak Yüksek Meclise sunduk. Biz bu, teşebbüsümüzde yapıcı ve yardımcı bir rol ifa etmeyi düşünüyorduk. Hâlâ da böyle düşünüyoruz, ve umuyor-duk ki, hüsnütelâkkiye uğrıyacaktı. Aneak komisyonlarda kendinî gösteren neticeler, bizim bu düşüncelerimizi teyit etmemiştir. Mühim tekliflerimiz komisyonlarca birer birer reddedilmektedirler. Yakında birer birer huzuruza geleceklerdir. Nitekim ilk reddedilen tekliflerimiz bugün Ceza Kanununun Adalet Komisyonunca kısmen kabul ve kısmen reddedilen maddeleri arasında huzuruza gelmiştir.

Aziz arkadaşlarım, mevzuatımıza arzettiğim gibi bazan muvakkat zaruretlerle, bazan mübalâğa edilen yersiz lüzumlarla ya hukuk esaslarına aykırı olan yani antijuridique, ya demokratik esaslara, demokrasinin müşterek esaslarına aykırı olan yani antidemocratique, ya Anayasamızın prensipleriyle kabili telif olmıyan yani anticonstitutionnelle olan bu hükümlerin bir kısmı 1946 ile 1950 arasında ayıklanabilmiştir. Ama bu ıslahat tamam olmamıştır. İlim Komisyonu diyor ki; bu tesbit ettiğimiz hükümler arasında memleketin simasını antidemokratik gösterecek mahiyette olanlar vardır. Yine ilim komisyonu diyor ki; bu tesbit ettiğimiz hükümler arasında vatandaşın haklarını ve hürriyetlerini tehlikeye koyacak mahiyette olanlar vardır. Ehemmiyetsiz olanlar da vardır. İlim komisyonu tefrik etmemiş ehemmiyetlisini, ehemmiyetsizini. Tesbit ettiği formüle göre bütün mevzuatı gözden geçirerek bâzan tâli derecede, hiç ehemmiyeti olmıyan, hattâ anidemokratik mi, değil mi diye belki bâzılarını hayrete düşürecek kadar basit görünen ve şumul taşımayan hükümler vardır. Ama, ehemmiyetli olan-

lar da mevcuttur. Bizim tekliflerimizden bu ehemmiyetli olanları reddedilmektedir.

İlim komisyonu şunu da belirtiyor ki; bu antidemokratik ve memleketin demokratik simasına tesir yapacak mahiyetteki bu hükümler ayıklanmazsa, bu hükümler mevzuatımızda birikip kalırsa, bu hükümler çoğalırsa kendi ifadeleri ile o zaman «demokratik rejimin temeli zedelenir». Hattâ bunlar çoğaldıkları ve biriktikleri takdirde demokrasiyi çürütmeye kadar götürebilirler.

Aziz arkadaşlar, Ceza Kanununun 161 nci maddesi Anayasaya göre bağımsız olmıyan, bağımsız olmadıkları ilim komisyonunun raporunda tesbit edilen askerî - siyasi mahkeme sistemi ile birleşince rejimin esasını çürütecek vahametlere yol açabileceğine şüphe edilmemelidir. Eğer demokrasi, insan haklarına riayet esasına dayanan bir hukuk nizamı içinde bir idare demekse, eğer demokratik idare demokrasinin müşterek kaidelerine uygun metodlarla memleketin idaresi demekse, vatandaşın siyasi haklarını, âmme haklarını ve insanlık haklarını lüzumsuz yere tahdit eden veya kaldıran mevzuatı muhafaza eden bir idareye demokrasi ünvanı verilemez. Rejim için bu kadar vahim olan bir mevzuatı taallük eden tekliflerimizi reddetmek için, bizim tekliflerimizin dayandığı ilim komisyonunun raporunu reddetmek için ileri sürülen deliller öyle olmalıdır ki, parlâmentoyu, Büyük Millet Meclisini birleştirebilmelidir, dışarıdaki ilim efkârını birleştirebilmelidir. Memleket önünde, umumi efkâr önünde bu reddin müdafaası kifayetli olabilmelidir. Heyhat! Nende kaldı ki bizim tekliflerimizin reddini Demokrat Partinin programıyla, Demokrat Parti Hükümetinin programı ile ve liderlerinizin muhalefette iken savundukları prensiplerle telife imkân yoktur aziz arkadaşlarım.

REİS — Faik Ahmed Bey, Ceza Kanununun tadillerine ait fikirlerinizi ifade ediyorsunuz.

FAİK AHMED BARUTÇU (Devamla) — Evet, asıl onu! Teklifimizin reddine dair olan mazbata üzerinde konuşuyorum.

REİS — Evet efendim. Devam edin.

FAİK AHMED BARUTÇU (Devamla) — Bunlar huzuruza gelen mazbatanın içindedir.

Aziz arkadaşlarım; hakikatlerin tâ kendile-

rinî söylüyorum. Temiz çiğnerlerimize işlemeşi lâzımgelen realiteleri söylüyorum. Hakikat olur ki cihan değer; hakikat olur ki çiğner deler.

REFET AKSOY (Ordu) — Deldirdiğiniz çiğnerler gibi. (Gülüşmeler).

FAİK AHMED BARUTÇU (Devamla) — Evet çiğner deler.

Teessürle müşahede edilen diğner bir nokta da bu tipik antidemokratik hükümlerin yanında gerçek demokratik anlayışla telif edilemiyen bir zihniyeti yeni bâzı hükümlerde yaşatmak meylidir.

Aziz arkadaşlarım, şeref ve haysiyetler üzerinde âzami derecede titiz olmağa mecburuz. Şerefleri ve haysiyetleri korumak en lüzumlu esastır. Bir bakanı ne şahıs olarak, ne gördüğü vazife itibariyle kanunun himayesinden mahrum etmeyi veya onlar hakkında eksik himayeyi kimse düşünmez. Ona zerre kadar şüphe yoktur. Ancak ne bu hususta şimdiye kadar lüzum hissedilmeyen şiddetli hükümlere ihtiyaç vardır, ne de demokrasilerde farklı himaye tesisine cevaz vardır. Bakan şahıs olarak diğner vatandaşlar gibi ve gördüğü vazifesi dolayısıyla da diğner vazife gören memurlar gibi kanunun himayesinde olması tabiidir. Bunun üstünde bir himaye Anayasamızın müsavat prensiplerine uygun olmaz. Hukukta müsavat Anayasanın en esash prensibidir. Hukukta müsavat; cezada ve himayede eşitliği icabettirir. Bu, hukukun değışmez prensibidir. Esasen bakanların kanunen himayesi diye bir şey yoktur. Vazifenin himayesi vardır. O zaman umumiyet prensibi ihlâl edilmemiş olur, o zaman müsavat prensibi ihlâl edilmiş olur. Kolayı var, demokratik memleketlerde mevcut mevzuatı, hangisinden olursa, Fransa'sında, Belçika'sında, İngiltere'sinde, gerçek demokrasilerde câri olan hükümleri aynen almalıyız. Bunda tamamen mutabık oluruz. Arkadaşlar, bu arzettiğim işin hukuki cephesidir. Bir de bunun demokrasilerde halkçı cephesi vardır. Müsaade ederseniz bir, iki kelime de bu hususta söyleyeyim. (Sizin parti cephesi sesleri). Her halde fazla sıkınamaya dikkat ediyorum.

Aziz arkadaşlar, demokrasilerde, demokrat insanlar ve populaire adamlar kendi hesaplarına farklı muamele istemek şöyle dursun, ken-

dilerine tevcih edilen ağır târizler hakkında kendileri istisnai müsamahayı tercih ederler. Halkın muhabbetini toplamak fırsatını veren bir mevkie gelen insanlar için çeliktan masuniyet çemberi, demirden bir zırh içine girmek düşünülemez. Tersine onun dışına çıkmak iktiza eder.

Demokrat şef müsamahayı tercih eder dedim. Saracoğlu'ndan dinlemiştim. Atatürk hakkında bir yerde, bir adamın sarfettiği hakaret-âmiz sözlerden dolayı bir takibat dosyası hazırlanarak Adalet Bakanlığında izin istenmiş. Hâdise şudur :

Bir vatandaşın vergi borcundan dolayı tahsilat ve haciz memurları evine gitmişler, kabını, kacağını, yatağını ve sairesini toplamışlar. Tesadüf, Atatürk o esnada o şehri ziyaret ettiği için o sırada toplar atılmıya başlamış. Toplar atılıyor. Sebebini anlıyan borçlu kendi halinin teessürü içinde ağız dolusu konuştuğu için derhal hakkında zabıt tutmuşlar. Saracoğlu evrakı tetkik eylemiş, düşünmüş, gideyim bunu Atatürk'e arz edeyim demiş ve gitmiş arz etmiş. Atatürk demiş ki: «Saracoğlu sen, o esnada aynı adamın yerinde olsaydın ne yapardın? Hayır takibat yapmıyacaksınız».

Aziz arkadaşlarım, demokrat şef kendi hakkında istisnai muameleyi değil istisnai müsamahayı tercih eder.

Sayın arkadaşlar; demokrasilerde bilhassa halkça sevilen Devlet adamları, halkça hürmet gören demokrat şefler, Fransa'da bir Klemanso, bir Puankare, İngiltere'de bir Loid Corç, halen bir Çorçil, Belçika'da bir Kral Alber, Amerika'da zamanına yetiştiğimiz bir Ruzvelt, her tarzda münakaşa ve tenkidlerin, şarkılarda hicivlerin, karikatürlerde alayların mevzuu olmaktan kurtulamamışlardır. Clemenceau uğradığı bütün şiddetli tenkidler, uğradığı bütün alay ve tazyikler karşısında; «hürmet o memleketlere ki orada konusulur, hicap o memleketlere ki orada sükût edilir» diye bağırıyordu. Demokrat adamlar bu adamlardır. (Biz değil miyiz sesleri).

Aziz arkadaşlarım, bizde de olacak, yolunu açmak lâzım. Bak şimdi bunu söyleyeceğim; biz daima tersini düşünmüşüz ve hakikaten demokrat şef mevkiine çıkacak olan adamları ve yetmişmiş olan adamları daima demir kafes içerisine almayı düşünmüşüz. Bizim bu düşüncemiz yanlıştır, ar-

kadaşlar. Müsamaha, hüsnümuamele edersin, hem hücum eder, hem de sever ve hürmet eder ve popüler olursun.

Aziz arkadaşlarım, tersi dediğim hep bizim icat ettiğimiz şeyler; icattır. Hükümetin şahsiyeti mâneviyesi olur mu, biz icat etmişizdir. Hükümeti demirden, çelikten bir masuniyet içerisine koymak istemiştizdir. Hükümetin şahsiyeti mâneviyesi olamaz. Devlet bir şahsiyeti mâneviedir. Hükümet ise bir organdır. Aksini icat etmişiz.

OSMAN BÖÜLKBAŞI (Kırşehir) — Bid'attır.

FAİK AHMED BARUTÇU (Devamla) — Bid'attır, icattır. Yanlıştır. Kendimize mahsus bu icatlam devam ettirmek aziz arkadaşlarım (Gülüşmeler). Memleketin simasını demokratik göstermeye imkân vermez. Bu Meclisin tarihinde şan verecek tadiller, ilâveler yapmayı düşünmeliyiz. Kanunlarımıza aziz arkadaşlarım.

Şimdi neticeye geliyorum; yapılacak iş nedir? Yapılacak iş Ceza Kanununun müstacelen antidemokratik hükümlerden tecrididir. Acele ihtiyaç budur. Ceza Kanunu kül halinde bir revizyon istiyorsa, bu ilmî bir objektivite içinde yapılmalıdır. Bunu Adalet Bakanlığında kurulacak mütehasıs heyetler evvel emirde hazırlayabilirler. İhtiyacın şeklini ve derecesini ilim objektivite içindeki araştırmalarla belirtmek mümkündür. Sadece tatbikattan ilham alarak metotlu olmayan çalışmalarla bu sağlanamaz.

Meclis ve Adalet Komisyonundaki hakikaten değer taşıyan mütehasıs arkadaşların tetkikleri ancak böyle bir eserin ortaya gelmesinden sonra ve o eser üzerinde istifade sağlar. Bu tasarı Adalet Bakanlığına böyle bir vazife ile tevdi edilirse Adalet Bakanlığının da varlığının delili olur.

Aziz arkadaşlar, reddedilen tekliflerimize gelince; lütfen Adalet Komisyonuna iade edilsin. Herşeyden evvel Ceza Kanununu anti-democratique hükümlerinden tecrit ediniz. Siyasi kanaatlerin serbest surette izharına; siyasi faaliyetlerin serbestçe icrasına engel olan anti-democratique hükümlerle, demokratik olmayan metotlarla demokrasiyi yaşatmak mümkün değildir. Samimî olmayan maksatlar elbette bizim demokrasi gayretlerimize isnat edilemez.

Türk demokrasisi gösterişten ibaret değildir. Köhne tekne yeni rejimin binası olamaz.

Aziz arkadaşlarım, ya hakiki demokrasi veya parti nizamı içinde mukayyet bir demokrasi. Dokuzuncu Büyük Millet Meclisi bir tercih mevkiinde ve mecburiyetindedir. Tadillerini teklif ettiğimiz anti-democratique kanunlar önünde Demokrat Parti imtihan sandalyesindedir. «Huz mâsafa, da' mâkeder.» (Sağdan, alkışlar).

REİS — Adalet Komisyonu Sözcüsü.

ADALET KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ŞEMİ ERGİN (Manisa) — Muhterem arkadaşlarım, Türk Ceza Kanununun bâzı maddelerinin tadili hakkında milletvekili arkadaşlarımızın vâkı tekliflerinin Adalet Komisyonunda incelenerek bir rapora bağlanması sonucunda yüksek huzurunuzda bu tekliflerin tümü üzerinde arkadaşlarımız konuşma yapmaya başlamış bulunmaktadırlar. Konuşmaların ekserisi, kanunun değiştirilmesini gereken ve tadil edilerek yüksek huzurunuzda gelen birçok maddelerden ziyade, bilhassa iki maddeye inhisar etmektedir. Sayın Faik Ahmed Barutçu; Halk Partisi adına konuştu, kendi tekliflerinin, yalnız muhalif partiye mensup oldukları için reddedildiğini ve iktidara mensup olan arkadaşların tekliflerinin tümü kabul edildiğini ileri sürdüler. Huzurunuzda tavzih etmek isterim : Komisyon, bir partinin malı ve bir parti için çalışan komisyon değil, Yüksek Heyetiniz namına hareket eden ve kanunlar üzerindeki mütalâalarını bir rapor halinde huzurunuzda sevkeden, sizin cüz'ünüz olan bir komisyondur. Faik Ahmed Barutçu arkadaşımızın teklifleriyle birlikte sayın diğer milletvekili arkadaşlarımızın ve Demokrat Parti mensubu arkadaşlarımızın da birçok teklifleri bu rapor içerisinde reddedilmiş olarak açık bir şekilde izah edilmiş bulunmaktadır.

Barutçu arkadaşımı dinlerken cidden memnun oldum. Komisyonumuza yönetilen hücum : Basın tehdit altında bulundurulmak istenmektedir, basın hürriyeti baskı altında bulundurulmak istenilmektedir, şeklindedir ve bunun üzerinde uzun konuşmalar yaptılar. Hakikaten antidemokratik kanunların artık mevzuatımızda yer almaması icabettiğini çok güzel bir lisanla ifade ettiler. Barutçu, mensup olduğu parti adına konuşmuştur. O partinin, maziye geriye bırakarak şu veya bu sebeplerle, şu veya bu mülâhazalarla kanunlar içerisine konulmuş bulunan antidemokratik hükümlerin artık kaldırılması

lâzımgelir yolundaki fikirleri, hakikaten memleketin demokrasi sahasında ilerlemesi ve inkişafı yolunda Türk Milleti için mucibi memnuniyet olması lâzımgelir.

Muhterem arkadaşlar; basın ve basın hürriyeti, Cumhuriyetin kurulduğu günden beri, en geniş inkişaf ve serbesti sahasını, ancak bugünkü devirde ve bugünkü sistemde bulmuştur. Bunu basın mensuplarının ve matbuat erkânının inkâr etmesine imkân ve ihtimal mevcut değildir. Bndan birkaç ay evvel, basın yoluyla işlenen suçların askerî mahkemelere gitmemesi hakkında vermiş olduğunuz karar, iktidar, ekseriyetinin bu husustaki düşüncelerini en geniş mânâsiyle açıklamış bulunmaktadır. (Bravo sesleri) Sayın Barutçu arkadaşımın reddedilen tekliflerini kısaca izah etmek isterim :

161 nci madde şu şekilde kaleme alınmış bulunmaktadır. (Harb esnasında âmmenin telâş ve heyecanını mucip olacak veya halkın mâneviyatını kırarak veya düşman karşısında memleketin mukavemetini azaltacak şekilde asılsız, mübalâgalı veya maksadı mahsusaya müstenit havadis veya haberler yayan veya nakleden veya Millî menfaatlere zarar verecek her hangi bir faaliyette bulunan kimse beş seneden aşağı olmamak üzere ağır hapis cezasıyla cezalandırılır. Eğer fiil;

1. Propaganda ile veya askerlere tevcih olunarak işlenmişe,

Suçlu tarafından bir yabancı ile anlaşma neticesi yapılmışsa verilecek ceza 15 seneden eksik olmamak üzere ağır hapistir.

Eğer fiil; düşmanla anlaşma neticesi işlenmişse cezası müebbet ağır hapistir. Harb zamanında düşman karşısında milletin mukavemetini tehlikeye mâruz kılacak şekilde kambioların tedavül kıymetini düşürmeye veya resmî veya hususî kıymetli evrakın piyasası üzerinde bir tesir yapmaya mâtuf hareketlerde bulunan kimse beş seneden aşağı olmamak üzere ağır para cezasıyla cezalandırılır. Eğer fiil suçlu tarafından bir yabancı ile anlaşma neticesi yapılmışsa ağır hapis cezası on seneden ve düşmanla anlaşma neticesi işlenmişse 15 seneden aşağı olamaz. Bu maddede yazılı fiiller sulh zamanında işlenmiş olursa faileri hakkında tertip edilecek cezanın yarısından dörtte üçe kadar indirilmek suretiyle hükmolunur.)

Sayın arkadaşım, bu son fıkranın kaldırılarak bu maddenin sulh zamanında tatbik edilmemesini istemektedir. İlim komisyonu bunu antidemokratik olarak kabul etmiş bulunmaktadır.

Adalet Komisyonunun mütalâası bu madde üzerinde şudur :

Bu maddenin harb halinde tatbik edilebilecek kısımları vardır, ve fakat normal zamanlarda tatbik edilebilecek kısımları ve vukua gelebilecek hâdiseleri ifade eden fıkra mevcut bulunmaktadır ki şimdi okudum.

Binaenaleyh, komisyonunuz, bu maddenin zikrettiği hâdiselerin sulh zamanında da ola bileceği kanaatinde. İnkâr edemeyiz ki, bâzı mühim hâdiselerin; gazete ve sair vasıtalarla halkın heyecanını mucip olabilecek, halkın itimadını, güvenini sarsabilecek, bilhassa hudut şehirlerimizde, halkı heyecana düğürebilecek ve güvensizlik yaratabilecek havadislerin çıkması, sulh zamanında da mümkündür. İşte Adalet Komisyonu, bu esbabı mucibe ile, Faik Ahmed Beyin, kanunları çıkarılmasını arzu ettiği 161 nci maddenin son fıkrasının madde içinde kalmasını lüzumlu görmüş bulunmaktadır.

159 neu maddeye gelince : Sayın Barutçu, ilim heyetinin raporundan, burada biraz evvel çok güzel ifade ettikleri şekilde, bir cümlesini almak suretiyle demektedir ki; 1946 senesinde şu veya bu sebeplerle 159 neu maddeye konulmuş bulunan «veya Büyük Millet Meclisinin meşruiyeti hakkındaki suizannı davet edecek şekilde alenen mütecavizane fiil ve hareketlerde bulunanlar bir seneden altı seneye kadar ağır hapis cezası ile cezalandırılırlar.» cümlesinin maddeden çıkarılmasını arzu etmektedir.

Adalet Komisyonunun bu teklif üzerinde yaptığı mütalâa şudur :

1946 senesi seçimlerini takiben Büyük Millet Meclisinin meşruiyeti hakkında Türk Milleti efkârı umumiyesinde mevcut olan tereddüdü ifadeden menetmek maksadı ile konulmuş olan bu fıkra hakkında bugünü Meclisin meşruiyeti hakkında en ufak şekilde ifadei kelâma müsait bulunmayan bugünkü Türkiye Büyük Millet Meclisi hakkında suizannı davet edecek olan bu yolda bir idarei kelâmın serbest bırakılmasına kimse taraftar olmamış

ve bu suretle teklif reddedilmiş bulunmaktadır. (Alkışlar).

Muhtedem arkadaşlarım, sizleri fazla yormıyacağım. Ahmet Başbüyük arkadaşımız, teklifleri başından sonuna kadar izah ettiler. Tekliflerimizin içerisinde, huzurununa getirdiğimiz maddeler içerisinde belki de tasvibinize iktiran etmiyecek hükümler olabilir. Maddelere geçtiğimiz zaman bunlar üzerinde ayrı ayrı münakaşalar yaparız, fikirlerimizi dermeyan ederiz. Yüksek heyetinizin tasvibine iktiran ederek, veya tadilen iktiran edecek maddeler elbette kanuniyet kesbedecek ve büyük Türk milletinin âcil olarak beklediği hususlara ait kanun maddeleri bir an evvel çıkarılmış bulunacaktır.

Bâzi arkadaşlar, Türk Ceza Kanununun senelerden beri birçok tâdillere uğramış, neticede artık bu kanunu yeni baştan değiştirmek zarureti hâsıl olmuş bulunduğundan yeni tâdillerle bu kanuna bir yama vurmalıyım demektedirler.

Muhterem arkadaşlarım, cemiyetlerin temadi ve inkişaf eden, ilerliyen irtiyaçları karşısında mektup hukuk kaidelerini beraber götürmek mecburiyetindeyiz. Ve bunun için kanunlarımızda cemiyetin ihtiyaçları nispetinde zaman zaman bâzi tâdiller yaparız. Elbette arzederiz ki Türk Ceza Kanunu toptan bir tâdile mazhar olsun. Hepiniz bilirsiniz ki Adalet Komisyonu olarak Adalet Bakanı ile daha yakından temas halindeyiz. Mükümet Türk Ceza Kanununun başından sonuna kadar yeni bir sistem dâhilinde tadilini bir ilmî komisyon marifetiyle etüdü ettirmektedir. Ama bütün Ceza Kanununun başından sonuna kadar ilmî komisyon marifetiyle tetkiki, kabulü ve Yüksek Heyetinize gelmesi senelere mütevakkıf bulunmaktadır. Huzurunuza milletvekili arkadaşlarımız tarafından getirilmiş olan kanun teklifleri, bâzi az cezalı suçların cezalarının arttırılması bakımından, memleketin asayışı, inzıbatı bakımından ve hakikaten demokrasiyi vikaye bakımından ihtiyaç olan maddelerdir. Haysiyet ve namusa vâkı tecavüz geniş şekilde tecziye edilmiştir. Adam öldürme suçlarının cezaları ağırlaştırılmış ve kan gütme dolayısıyla yapılan adam öldürmeler idam cezasıyla tecziye edilmiştir. Cemiyetimizde ve bilhassa beşeriyet üzerinde en kötü tesirler icra eden beyaz zehire karşı mücadele için beynelmilel anlaşmalara riayet edilerek ve o esas-

lar dâhilinde Ceza Kanunumuz içerisinde de uyuşturucu maddeler hakkındaki hükümlerin tadiline gidilmiş ve bilhassa esrar, eroin, kokain ve morfin gibi uyuşturucu maddelerin memlekete ithali, ihracı ve imali, bunların teşekkül olarak yapılması, küçük yaşlılara yaptırılması, aklen mâlûliyeti olanlara yaptırılması, idam cezasıyla tecziye edilmiş bulunmaktadır. Esas prensip olarak suçların içtimai hükümlerinin prensipleri de değiştirilmiş ve birçok suç işliyen bir vatandaşa, bir suç esası nazara alınarak diğer suçlardan tenzilât yapılmak suretiyle verilen ceza sisteminin hatası karşısında, vatandaşların işlediği suçların her biri için verilen cezaları ayrı ayrı çekmeleri esası kabul edilmiştir. Gene, en çok suçlar 18-21 yaş arasında işlenmektedir. Medeni Kanunun, 18 nei yaşı, rüşet yaşı olarak, her türlü hukuki vecibelere katlanabilecek bir yaş kabul etmesi karşısında Ceza Kanunu 21 yaşını kabul etmiştir. Diğer medeni memleketlerde cezai ehliyet hakkında 21 yaşından 18 yaşına doğru bir rücu vardır. Memleketimizin iklimi, çocukların erken bedenî neşvünemalarına, kültür ve sosyal bakımlardan keza erken inkişafına müsaittir. onun için 18 yaşına vâsıl olmuş bir insan, her türlü hâdiseler karşısında normal karar verebilecek bir şahsiyet olarak telâkki edilmiş ve ceza ehliyeti bakımından da 18 i tam ceza ehliyet yaşı olarak kabul etmiş bulunuyoruz. (Bravo sesleri)

Ve yine aklı mâlûliyet neticesi işlenen suçlar, vatandaşlarımızı rencide eden bir hâdisedir. Aklı mâlûliyete düçar olmuş bir kimse işlediği ağır cezalı bir suçtan sonra hiç ceza görmiyerek derhal cemiyet içerisine karışarak o cemiyette vatandaş üzerinde korku ve heyecan yaratmaktadır. Yaptığımız tetkikat neticesinde şu hükme vardık: Aklen mâlûl olanlar, işledikleri suçlardan dolayı mahkeme kararıyla tedavi müesseselerinde muhafaza ve tedavi edilecekler ve müessesesinin tabibi tarafından, aklı mâlûliyet sebebiyle bir daha suç işlemeyeceğine dair rapor verilirse o kimse o zaman serbest bırakılacaktır. Doktor arkadaşlarımız, cinayet işliyen bir deliye rapor verirken âkibetini düşünecek ve ona göre keyfi bir şekilde rapor vermek hata hareketinden çekinecektir.

Sonra cemiyetimizde sık sık tesadüf edilen Devlet mallarına karşı işlenmiş bulunan suçlar, zimmet, irtikâp, irtişa; bunların hâkimler tara-

findan işlenmesi halleri de ağır ceza müeyyide-leriyle tecziye edilmiş bulunmaktadır.

Memurların keyfi hareketi, vatandaşa sert muamelesi ve lüzumsuz hareketleri de ceza müeyyidesi altına alınmış ve memurların bu şekilde rüşvet, irtikâp ve vatandaşa karşı kaba muamelesi ağır ceza müeyyidesi altına alınmış bulunmasına bukabil, memur da, vatandaşın keyfi tecavüzünden ve vazifesini ifadan mütevellit olarak vatandaş tarafından hakarete mâruz kalmaktan masun bulundurulmuş ve bu hususlardaki cezalar karşılıklı olarak ağırlaştırılmıştır.

Komisyonumuzda bu teklifler üzerinde iki seneden beri arizü amik durulmuş bulunmaktadır, arkadaşlarımızın maddeler üzerindeki fikirlerine her zaman burada cevap vermeye hazır bulunuyoruz. Komisyon namına Yüksek Heyetinizden âcizane mâruzatım: Kanunun tümünün kabul edilerek maddelere geçilmek suretiyle memleketin âcil ihtiyacı olan bu kanunun bir an evvel çıkarılmasını ricadan ibarettir. (Alkışlar) (Reye reye sesleri)

REİS — Efendim müzakerelerin yeterliğine dair takrirler var. Bunları oyunza arz etmeden evvel sırada bulunan Adalet Komisyonu Reisine ve Hükümet adına Adalet Vekiline söz vereceğim, ondan sonra bir Milletvekiline söz vereceğim, o da konuştuktan sonra müzakerenin yeterliğine ait takrirleri okutup oyunza arzedeceğim.

Halil Özyörük. Adalet Komisyonu Başkanı, buyurun.

ADALET KOMİSYONU REİSİ HALİL ÖZYÖRÜK (İzmir) — Muhterem arkadaşlar, bir memlekette camianın emniyet ve huzurunu ihlâl eden memnu fiillere mürettep cezaların, o fiillerin mahiyeti ve umumi viedan üzerinde husule getirdikleri heyecan ve teessürle mütenasip olması, ceza adaletinde takip edilen en esaslı bir prensiptir.

Türk Ceza Kanununda men ve terhip edilen cürmi fiiller mukabilinde mevcut müeyyidelerin zaman geçmesiyle o cürümlerin mahiyetleriyle mütenasip olması iktiza eden kudret ve müeyyide olmak kabiliyetlerinin azaldığı netice ve kanaatine varan Yüksek Heyetiniz, zaman zaman bahis konusu olan bu meselelerde irade ve temayülünü cezaların artırılması icabedeceği şeklinde izhar eylemiş ve bu irade-

den mülhem olan birçok mebus arkadaşlarımız kanunda mevcut bazı maddelerdeki prensiplerin bugünün icaplarına uygun tarzda değiştirilmesi ve bir kısım cezaların artırılmasını tazammun eden kanun tekliflerini Yüksek Meclise sunmuşlardır. Kanun tekliflerinde mündemiç talepler arasında infaz sistemine, ceza ehliyetine ve akli sahafete müptelâ olanlar hakkında tatbik edilecek kanuni tedbirlere, takdiri ve kanuni sebeplerle yapılacak indirmele- re, ıctima ve tekerrür hükümlerinin değiştirilmesi suretiyle yeni esaslar vaz'ını istihdaf eyliyen prensiplere taallük edenler bulunduğu gibi, fiilin mahiyetine nazaran müeyyide olabilmek kabiliyetini kaybetmesinden dolayı ağırlaştırılması lâzımgelceceği mütalâasıyla birçok maddelerdeki cezaların nev'i ve miktarlarının çoğaltılmasını tazammun edenler de vardır.

Yekûnu 106 maddeye varan tekliflerden :

1. İdam cezasının infazı şekline ait olan 12 nci madde : Ceza Usulünde aynı infaza taallük eden ve fakat Usul hükümleriyle alâkası bulunmayan 397 ve 398 nci maddelerdeki hükümler bu maddeye alınarak heyeti umumiyesi bir madde haline ifrağ edilmiş ve Usuldeki iki madde kaldırılmak suretiyle inisicam muhafaza edilmiştir.

2. Ağır hapis cezasının dört devrede infaz edilmesini gösteren 13 ncü madde : Bu cezanın mahiyetine uygun müessiriyetini teminen üç devreye indirilmiş ve mer'i kanunda...

REİS — Bir saniye rica ediyorum.

Osman Bölükboşı, verdiğiniz takriri hatip sözünü bitirdikten sonra muameleye koyacağım. Verdiğiniz takrirle, hatibin sözünü kesmeyi telkin etmek istemiyorsunuz her halde?

HALİL ÖZYÖRÜK (Devamla) — Üçüncü ve dördüncü devrelerdeki indirmeler maddeden çıkarılarak hükmolunan cezanın tamamının infazını temin eden hükümler sevk edilmiştir. Ceza infazında mahsus bir ehemmiyeti olan münferit hapsin, bu cezanın tatbikını gerektirecek teşkilât ve tesisatın tam olmaması sebebiyle fiilen yerine getirilmemesinden dolayı mühmel bir halde bulunmasının ve ikinci devrede hüsnü hal ile muayyen müddeti geçirenlerin üçüncü devrede üç günün dört güne ve dördüncü devrede iki günün üç güne bedel sayılması suretiyle mahkûmunbih

cezanın yarısına yakın bir miktarının indirilmesi keyfiyetinin, suçluların karakterleri üzerinde yaptığı tesirler ve suç işleme cesaret ve itiyadını artıran saik mahiyeti göz önüne alınarak münferit hapsin her halde infazına yetecek tesisatın bir an evvel ikmalini sağlayacak tedbirlerin alınmasını zarurî kılmak üzere maddeye katî bir ifade verilmiş ve günlerden indirmeye ait hükümler kaldırılmıştır. Bu değiştirmenin suç işlemek istidat ve kabiliyetinde bulunanlar üzerinde yapacağı tesir izahıtan müstağnidir. Mutlakîyet devrinde olduğu gibi on beş sene kürek cezasının bâzı eyyamı mahsusa hümrüne üçte birinin tenzili suretiyle on sene kürek cezasının infazı ile iktifa edilmesinin zebanzet olan mahiyetine şebih bir şekilde 18 senelik ağır hapis cezasının binnetice dokuz sene 4 ay 16 gün olarak çektilmesini intae eden devrelerdeki indirme muamelesinin suçluları teşvik ve teşciden başka bir faidesi olmadığı tecrübe kriminoloji ilminin mütalâalarıyla taayyün etmiş bir hakikat olarak ortada dururken elbette mer'î kanundaki usulde devam edilemezdi. Değiştirmenin terhipkâr tesirleri zamanla bilvüh müşahade edileceği kanaatindeyiz.

3. 13 ncü maddenin çalışmaya taallük eden hükümlerini tanzim eden ve mahkûmlara taallük eden muvakkat maddeleri, çalışmanın şekline ve zamanına göre ayarlanmış bulunmaktadır.

4. 14 ncü madde; mevkıfların dahi çalışmalarını mümkün kılaacak hükümler ilâvesiyle tanzim edilmiştir.

5. Hapis cezasının mebde ve müntehasını tâyin etmekte ve ağır hapsin münferit höere kısmına ait olanı müstesna olmak üzere diğer hükümlerinin tatbikini sağlayacak bir şekle konulmuş bulunmaktadır.

6. Meşrutân tahliyenin şart ve sebeplerine taallük eden 16 ncı madde, bu müessesenin mahiyetine uygun bir hale konulmuş ve 17 ncı madde ile meşrutân tahliye hükümlerine riayet etmeyenlerin duçar olacakları akibet tesbit edilmiştir.

7. Raporda yazılı 18 ve 21 ncı maddelere ait tadilât sürgün ve hafif hapse aittir. Mahiyet ve infaz şekilleri mezkûr maddelerdeki tafsilân mezkûr hükümlerle muayyendir.

3. Suçu işlediği zaman şuurunu veya harekâtının serbestliğini tamamen kaldırarak veya ehemmiyetli şekilde azaltacak hallerde tatbik olunacak tedbirleri ve verilecek ceza miktar-

larını tesbit eden 46 ve 47 ncı maddeler, bu suçluların aklî durumlarıyla mütenasip bir hale getirilmiş ve mezkûr maddelerde buna göre hükümler sevk edilmişlerdir.

9. Bu maddelerden sonra gelen 54 - 55 ve 56 ncı maddeler, ceza ehliyeti için Medenî Kanunumuzda belli rüşd yaşı esas olarak ele alınmış ve ona göre tanzim edilmiştir. Yüksek malûmunuz olduğu üzere Türk Ceza Kanununun mehzâ olan İtalya Ceza Kanununda tam ceza ehliyeti (21) olarak tâyin edilmiş bulunduğu için bu hükümler Kanunumuza intikal ettirilirken aynen muhafaza olunmuştur. Filhakika İtalya'da bir kimsenin ancak 21 yaşını ikmal etmesiyle reşid olabileceği kabul edilmiştir. Halbuki bizim Medenî Kanunumuzda reşid olmak yaşı 18 dir. Buna göre bir Türk vatandaşı Medenî Kanun bakımından 18 yaşını bitirmekle ehliyeti tammeye sahip olduğu halde ceza tâyini yönünden nâkıs ehliyet sahibidir. Medenî Kanun hükümleriyle mütenasip bir hale konulması için ceza ehliyetinin dâhi 18 yaşını ikmal ile tam olacağı esas kabul edilmiş ve iki hukuk prensipleri arasındaki ayrılık bu suretle izale edilmiş olmakla beraber ceza adaletinin memleketimiz ihtiyaçları bakımından daima açık kalan gediği de kapatılmıştır.

10. 59 ncü maddenin hâkimin takdiriyle belli cezanın altıda birden üçte bire kadar indirilmesini gösteren hükmü, raporda altıda bir olarak tesbit edilmiş bulunmaktadır. Kanunda yazılı tahfif sebepleri haricinde hâkimin mücerret takdir hakkını kullanarak suç için tertip ve tâyin olunan cezadan indirme yapmasındaki salâhiyeti bütün medenî milletlerin ceza mevzuatında kabul edilmiş bir esas olmakla beraber her millet kendi ihtiyaç ve bünyesinin icaplarına göre bunu ayarlamış bulunmaktadır. Yürürlükteki Kanunumuzun 59 ncü maddesinde hâkime takdirenden cezadan indirme salâhiyeti tanınmış ve hâkim altıda bir ile üçte bir nispetleri arasında muhayyer bırakılmıştır. Fakat hâdiselerde müşahade edilen tatbik şekillerine göre, hükmolunan cezalardan alelekser en fazlası olan üçte bir indirilerek daima semihane ve âtîfetkârane hareket edilmektedir. Hâkimlerimizin takdir haklarını kullanırken müsamaha ile davrandıklarını iddia edecek değiliz. Yalnız hâkimler mutat olduğu üzere daima cezanın hafif kısmını ihtiyar etmek hususundaki ihtiyatlarını kanunen tesbit edilecek bir miktar ile istimal etmelerine müsait bir durum

yaratılmasının tatbikattaki faydalarını komisyonumuz uzun münakaşalar neticesinde kabul etmeyi uygun bulmuştur. Bununla elde edilecek netice, kanun vâzının terviç eylediği âtîfetkâr harekâta hâkimi güç durumdan kurtarmak gibi bir faydayı da tazammun edeceğine göre daha isabetli bir hal olarak mütalâa edilmiş bulunmaktadır.

11. 68 nci maddeden 77 nci maddeye kadar devam eden on maddeki hükümler ıhtima kaidesinin yeni esaslara göre tertip edilmiş kaide-leri ıhtiva eylemektedir. Yüksek malûmları olduğu üzere yürürlükteki Ceza Kanunumuzda mütaaddit suçlardan dolayı verilmiş bulunan cezalardan en ağırına diğerk cezalar muayyen bir nispet dairesinde zammedilmek esasına göre tanzim edilmiştir. Suç ve cezaların ıhtimanda ceza hukukunda kabul edilmiş bulunan üç sistemden her biri hakkında ceza ulemasının görümleri arasında çok esaslı farklar vardır. Her birinin faydası kadar mazarratı da iddia edilebilir. 1926 senesinden evvelki ceza mevzuatımızda bel'i mücazat esasını mevcuttu. Bir suçlu ne kadar suç işlese yalnız en ağır ceza infaz edilir. Diğerkleri ona mütedahil sayılırdı. 1926 da yürürlüğe giren mer'i kanun zammı mücazat esasını kabul etmiştir. Bunun da birçok mahzur-ları tatbikatta fiilen müşahade edilmiş ve tertibi ceza da mahkemeleri çok güç duruma düşürmüştür. Cezanın nevi ve mahiyetine göre muhtelif cezaların birleştirilmesinde çekilen güçlük ve tesadüf olunan müşkülât, ilk ve ağır ceza mahkemelerinden verilen hükümlerin bu sebeple ekseriya bozulmasındaki mecburiyet, mahkemelerin ve hassaten temyizin işini çoğaltmış ve âdeta her mahkemede bir muhasip bulundurmamak mecburiyetini doğuran bir mahiyet almıştır.

Şurası müsellemdir ki; her suçlu işlediği fiilin cezasını çekmelidir. Bir suç işleyen kimseye kanunen mürettep ceza tam olarak çektirildiği halde birden fazla suç işlemiş olan âdeta âtîfet kabîlinden diğerk suçların muayyen cezalarından üçte bir veya yarısının ilâve edilmesindeki sebebi anlamak hakikaten güçtür. O halde yapılacak şey, her suç işleyen kimse, işlediği fiilin cezasını görmelidir. Bu mantiki sebep ortada dururken birtakım nazari mülâhazalara yer vermek suretiyle bel'i mücazat veya zammı mücazat gibi binnetice nuçları himayeye veya suç işlemeye tergiç etmeye müsait bir şekli yürüt-

mekte devamını faydasızlığı ve bunlardan zammı mücazatın mahkemelere tahnil ettiği güçlükler hele ıhtimai bir ihtiyacın mevlüdü olmadığına göre de bir Ceza Kanununda terviç edilmesinin nefsülemre uygun düşmiyen mahiyeti itibariyle terkedilerek onun yerine heyeti umumiyesinin infazı esasını ikame edilmiş bulunmaktadır.

12. Rapordaki 87 nci madde tekerrür hükümlerinin eksik kısmını tamamlamakta ve 192 nci maddede şantaj suçunun işleniş şekli itibariyle yürürlükteki kanunun 192 nci maddesindeki hükümü tanzim ve tevzin eylemiş bulunmaktadır.

13. Bundan sonra gelen maddelerde Devlet parasını zimmet ve ihtilâs suretiyle zimmetine geçiren, rüşvet alan ve irtikâp eden, keyfî hareketlerle vatandaşa suimüamele yapan, vazifesini ihmal ve suiistimal eden memurlarla, Devlet memurlarına karşı vazife ifası sırasında muhalefet eden, şiddet gösteren ve hakaret eden veya cismen eza verecek hallere mücazeret eyliyenler hakkındaki cezaların miktar ve mahiyetlerine taallük etmektedir.

14. 403 ten başlayıp 407 nci maddeye kadar devam eden cürmi fiiller uyuşturucu maddeleri memlekete sokan, satan, kullanan, imal eden şahısların fiillerindeki şenaat itibariyle umumi sihhati şiddetle alâkadar eden mahiyetleri bakımından konulmuş bulunan cezaî hükümleri ıhtiva etmektedir.

Be yaz zehirin bütün dünya milletlerini endişeye düşüren ve gün geçtikçe vüsat bulan tahripkâr tesirlerini önlemek veya asgari haddede indirmek için milletlerarası yapılan toplantılarda ittihaz olunan mukarrarata uygun olarak memleketimizde de bu ıhtimai felâketin önlenbilmesini sağlayıcı tedbirler alınması bir zaruret haline gelmiş bulunduğundan kaçakçılık suretiyle gerek yurt içinde ve gerek yurt dışındaki faaliyetleri şiddetle cezalandırmak iktiza eylemektedir. Bu sebeple alelâde müfrit kaçakçılık fiillerine ağır cezalar konmakla beraber teşekkül halinde bu zehir ticaretini yapan, imal ve ithal eden veya satanlara ölüm cezası tertip edilmiş ve failin bütün menkul ve gayrimenkul emvalinin müsaderesine cevaz verilmiştir.

Muhtelif vesilelerle Yüksek Meclis huzurunda geçen müzakerelerden ve bu müzakereler sırasında izhar buyurulan iradeden ilham alan

komisyonumuzun düşüncesini Büyük Meclisin isabetli göreceğine inanıyoruz.

15. Raporun diğer maddelerinde âdabı umumiyeye mugayir hareketler zümresine dâhil bulunan ırza geçmek, kadın ve kız kaçırmak, kadınlara ve genç erkeklere söz atmak veya sarkıntılık etmek suçlarına mürettep cezalar da bu fiillerin mahiyetlerine uygun şekilde artırılmıştır.

16. Memleketimizde içtimai bir âfet halini aldığı anda tereddüt edilemeyecek olan fevri öldürmek fiillerinin behemehal şiddetle terhip ve tecziye edilmesi icabetmektedir. Mevcut istatistiklere göre her sene muhtelif sebep ve sâiklerin tesiriyle öldürülen vatandaşlar ve söndürülen ocaklar bu mevzu üzerinde hassasiyetle durmayı lüzumlu kılacak bir mahiyet arz etmektedir. Bu sebeple 448 ve 449 ncu maddelerle öldürmek suçunun muhtelif şekillerine taallük eden 452 - 455 nci maddelerdeki cezalar ağırlaştırılmış ve kan gütme saiki altında işlenen katil fiilleri de 450 nci maddeye bir bent olarak ilâve olunmuştur. Hakikatı halde kan gütme yüzünden yapılan katil fiilleri ekseriyetle taammüden işlenmekte ve bu vasfın tezahürü halinde 450 nci maddenin dürdüncü bendi hükmü tatbik edilmekte ise de kan gütme saiki altında dahi olsa sebatkâr bir kasdın neticesi olmaksızın mücerret tesadüfi olarak işlendiği takdirde taammüdün sübut bulmaması yüzünden âdi katil suçuna mürettep ceza tatbik edilmektedir. Halbuki yurdun bâzı bölgelerinde kan gütme âdeti, birbirine hısum olan iki ailenin bütün efradına müteveccih bir husumet ve intikam alma şeklini arzettiğine ve haddi zatında öldürülmek için takip edilmeyen aile efradından birine tesadüf edildiği anda kan gütme saiki altında suç işlendiği takdirde bu korkunç itiyadın mahsulü olan öldürmek his ve niyetini dahi yoketmek Devletin en mühim vazifelerinden biri olduğuna göre hareketi ölüm cezası ile tecziye etmekte ceza adaletine uymıyacak bir halin mülâhazası da mümkün bulunmaktadır. Komisyon bu düşünce ve sebebin sevkiyle 450 nci maddeye 10 ncu bent olarak kan gütme sebebi ile işlenmiş olan suç ilâve etmiştir.

17. 456 - 457 - 462 - 464 - 466 - ve 468 nci maddelerdeki cezalar da artırılmıştır.

18. Haysiyet ve şerefi nakîsadar eden suçların 480 ve 482 nci maddelerdeki cezaları, yukarıda arz-

olunan mülâhazalar altında bu suçların ferdin en muhterem varlığı olan haysiyet ve namus aleyhine müteveccih bulunması sebebiye ihtiyaçlara uygun bir şekle ifrâ edilmiş bulunmaktadır.

19. Hırsızlık fiillerinin 491 ve onu takip eden maddelerdeki cezaları da miktarca ağırlatılmak ve hayvan hırsızlığının cezası daha ağır cezayı müstelzim maddeye eklenmek suretiyle çoğaltılmış ve cebri sirkatlerle zorla senet alınmak ve dağa insan kaldırmak fiillerinin cezaları bu suçların umumi emniyeti ve asayışı ihlâlâ müeddi olan mahiyetleriyle mütenasip hale getirilmiştir.

20. Raporun 94 ve 95 nei sayfalarında yazılı olduğu üzere 502 ve mütaakıp maddelerdeki hudut tecavüzü, dilencilik, kumar oynama ve oynatma ve sarhoşluk suçlarının cezaları da âdil bir nispet dairesinde yükseltilmiştir.

Raporun gerekçesinde tafsilânen zikir ve arzulanan hususları telhis sadedindeki bu maruzatımla komisyonumuzca üzerlerinde işlenmiş kanun maddelerindeki unsur değişikliğinin ve ceza tezyidini gerektiren esbabı izah etmiş olduğumu zannediyorum. Tabii pek kısa olan ifadelerim, raporun heyeti umumiyesi hakkında muhterem Meclise bir fikir vermek maksadına mâtuftur. Maddelere geçildiği zaman istenilen tafsilât bittabi tekrar arz olunacaktır.

Şimdi muhterem mebus arkadaşlarımızdan bâzılarının itirazlarına cevap vermek istiyorum. Üzerlerinde durulmuş bulunan hususlardan birisi 159 ncu maddedeki unsura taallük etmektedir. Deniliyor ki, 159 ncu maddenin ihtiva eylediği suç unsurlarından birisi olan (Büyük Millet Meclisinin meşruiyeti hakkında suizanını davet edecek şekilde) ibaresinin kaldırılması lâzımdır. Çünkü bu ibare antidemokratiktir ve çünkü fikir hürriyetini köstekleyecek ve mâsum vatandaşları mahkemelerde süründürülecek mahiyettedir. Aynı maddedeki diğer unsurlar da hakikat halde Büyük Millet Meclisini alenen tezyif ve tahkir etmenin cezayı müstelzim olduğunu gösteriyor. Bir kimse kalkıp da ortada hiçbir sebep mevcut değil iken mücerret Büyük Millet Meclisini tahkir için (Bu Meclis meşru değildir. Çünkü burada toplanmış olan insanların hepsi tahsilsiz, görgüsüz ve mebusluk yapmak kudretini haiz olmayanlardır.) diye sebep de göstererek âdemî meşruiyet iddiasında bulunur ve vatandaşlar huzurunda ale-

nen bunu söylerse bu müteceviz şahsiyetin teziye edilmesi fikir hürriyetine darbe mi oluyor? Yahut teklifte söylendiği gibi kösteklemek mi oluyor? Fikir hürriyeti bir milletin müesseselerini sîmesinde toplamış bulunan bir Meclisin umumi efkârda şüphe ve tereddüt hisleriyle telâkkisine müsait olacak sözleri uluorta söylemesi mi demektir? Anlaşılması güç bir mantık. Belki bugün hakikaten bu söz söylenmez ve belki de ilânihaye söylenmeyecektir. Zira Seçim Kanunu hükümlerine riayet edildiği müddetçe bu memlekette gayrimeşru bir Millet Meclisi vucut bulamaz. Fakat hakaret ve tezyif kastile hakareti tasmin eden bir kimsenin bu yolda bir söz sarfetmesi imkânsız mıdır? Ve böyle bir söz sarfedildiği zaman hareket mazur mu görülecektir? Bilirsiniz ki, hakaret yalnız sözle olmaz. Tahkiri tazammun eden etvar ve harekât da hakaretin bir nev'idir. Sabık iktidar elbette birtakım mülâhaza ve ihtiyaçlar sevkile maddeye bu ibareyi eklemiştir. Şimdi hemen çıkarılması niçin isteniyor? Bunu anlamak cidden güçtür. Bir kere fikir hürriyetini kösteklemek gibi artık her zaman lüzumlu lüzumsuz tekrarlanan sebep vârit olamaz. Zira bu sözün kastî hakaretle lüzumsuz olarak sarfedilmesini önleyici hiçbir müeyyide yoktur. Şahsın ağız torba olmadığı için büzülemez. Kapatılamaz. Saniyen : İcapsız ve mahalsiz olarak söylendiği zaman kasda göre suç olacağından hangi mülâhaza tesir ve sevkile olursa olsun kanun maddesine ilâve edilmiş bulunan bu unsurun kaldırılması için hiçbir zaruret de mevcut değildir. Komisyon böyle yersiz tasarrufta asla temayüz etmemiştir. Malûmu âliniz olduğu üzere Ceza Kanununda mevcut hükümlerden hepsi mutlaka her zaman tatbik edilmek kudret ve kabiliyetinde değildir. Bugün 587 maddeyi bulan Ceza Kanununun işlemekte bulunan maddesi 200 maddeyi tecavüz etmez. Diğer maddelerindeki suçlar belki şimdiye kadar tekevvün etmemiştir. Yalnız ceza kanunlarında değil hattâ diğer kanunlarda da vaziyet böyledir. Mesele Borçlar Kanunumuzda ipotek senedi ve buna mümasil birtakım misaller vardır. Bu şimdiye kadar memleketimizde cayî tatbik bulmadığı halde Borçlar Kanununda yer almıştır. Belki ilerde tatbik mahalli bulur.

Bundan sonra, 273 nû maddedeki fıkraya itiraz ediliyor ve bunun için Başvekilin mu-

halefet hakkında bulunduğu zamanki beyanatı müstenidatı olarak ileriye sürülüyor ve bu fıkraya hükmünün de anti-demokratik olduğu iddia olunuyor.

Arkadaşlar; antidemokratik ne demektir? Bunu, bereket versin ki İçişleri Bakanlığınca kurulmuş olan bir komisyon formüle bağlamıştır. Eğer bu formül olmasaydı bilmem buna kim ne şekil verecekti? Formül şöyle : Siyasi hakları, insan haklarını ve âme haklarını lüzumsuz yere tahdit eden veya kaldıran hükümleri ihtiva eyliyen kanunlar. (İcra Vekilleri Heyetinden biri aleyhinde sıfat veya hizmetlerinden dolayı işlenen suçlarda takibat yapılması şikâyete bağlı değildir) fıkrası antidemokratiktir. Çünkü bütün hakları ihlâl ediyor, denilmektedir. Acaba hakikaten her hangi bir hakkı ihlâl mi ediyor?

Şayın Başbakana atfolunan sözlerin yerine getirilmiş olduğunu hâdiselerle ispat kabildir. Demokrat Parti iktidarı eline aldığı anda ilk hareketlerinden biri, fert hürriyetini, telâfisi kabil olmayacak şekilde ihlâl eden kanun hükümlerini ortadan kaldırmak olmuştur. İnkâr edilmez bir hakikattir ki, bir vatandaş hakkında ceza kanununun 159 nû maddesine mümas veya ağır hapis cezasını müstelzim bir suç işlendiği iddiası üzerine tahkikat neticesine bakılmaksızın o vatandaşın muhakeme sonuna kadar hemen tevkif edilmesi icabederdi. Hükümetin ilk yaptığı şey, bu hükmü derhal kaldırmak için bir kanun tasarısı hazırlamak olmuştur. Kezalik mesken masuniyetini ihlâl eden keyfi aramalara mümanaat edici hükümler konulmuştur. İlim Komisyonunun antidemokratik olarak tavsif ettiği hükümlerden bir çoklarının tadil veya ref'ine teşebbüs edilmiş bulunmaktadır. Memurların muhakeme usulü kanunu da bunlardan biridir.

Arif Hikmet Pamukoğlu arkadaşımızın 273 nû maddeye değil, bütün memurların giyaplarında yapılan hakarettten dolayı re'sen takibat yapılması hakkındaki iddiası, üzerinde durulacak bir mevzudur. Çok iyi bilindiği gibi memurların huzurlarında yapılan ve vazifeleri sebebi ile kendilerine haysiyet kırıcı olarak isnat olunan fiillerden dolayı re'sen takibat yapılır. Giyaplarında olursa, niçin şikâyete lüzum görülüyor? Bu husus kanunun bir eksigidir. Giyapta yapılan hakaret için ayrı hüküm konulmamıştır.

Bu sebeple fertlerin gıyabında yapılan hakaretlere kıyasen gıyabi hakaretlerde de 480 nci madde tatbik edilmektedir. Memurların heyeti umumiyesine şâmil hüküm sevki için 480, den sonraki maddelerde değişiklik yepılmak icabeder. Adalet Komisyonu ve alelittlak her komisyon lâyiha veya tasarıda bahis mevzuu edilen maddelerle mukayyettir, bunun dışına çıkamaz. Bütün kanun hükümleri üzerinde biz re'sen tasarrufta bulunmaya muktedir değiliz.

Cezmi Türk arkadaşımız;

1. Benim totaliter bir kanunu Meclise getirdiğimden bahsediyorlar. Bu kanun İtalya'da totaliter rejim teessüs etmezden mukaddem tedvin edilmiştir. Totaliter rejimden sonra konulmuş olan hükümlerden bu tekliflerde bir tanesi bile mevcut değildir. Bütün iddialar yersiz ve icap-sızdır. Ben totaliter bir kanunu Yüksek Meclise getirmişim? Böyle iddia ediyorlar. Bugün yürürlükte olan bir Ceza Kanunumuz vardır. Bu kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesi mebuslardan bâzı zevat tarafından teklif edilmiştir. Komisyon bu maddeleri tayyederek mi huzurunuzda gelecekti, komisyonun vazifesi bu mudur? Biz vazifemizi yaptık. Kaldı ki; Adliye Vekâleti kanunun umumi üzerinde bir revizyon yapmaktadır. Kendileri totaliter mahiyette görüyorlarsa yeni bir kanun teklif edebilirler. Bunda kendilerine mâni olacak hiçbir hüküm yoktur.

2. Bu kadar ağır cezalar hiçbir memlekette yoktur diyorlar. Bu mukayeseyi yapabilmek için müspet esaslara dayanmak lâzımgelir. Her memleket kendi bünyesine ve ihtiyaçlarına uygun hükümleri taşıyan kanun yapar. Bizim bünyemizin ve mâşeri ihtiyacımızın ifadesi olarak bu hükümleri kabul etmiş bulunuyoruz.

Biz antidemokratik hükümler taşıyan kanun getirmediğimiz. Hükümler açıktır, meydandadır. Bu kürsüden birçok memleket isimlerini saymak

bir şey ifade etmez. Bir mukayeseye medar olacak mütalâalar vermeleri icabeder. Ben kendilerine açıkça söylüyorum, meselâ İngiltere'de bundan daha ağır hükümler taşıyan ceza hükümleri vardır. Başka memleketlerde de bunun örneklerini görmek kabildir.

Vaziyeti iğlâk etmeye mahal yok. Bizim Ceza Kanunumuzda suç olarak kabul edilmiş olan fiiller başka memleketlerde aynı veçhile suç sayılmıştır. Cezalar bahsinde miktar için katî bir rakam kabul edildiğini bugüne kadar bilmiyoruz. Eğer beynelmilel böyle bir kıstas var ise, muhterem Cezmi Türk arkadaşımız bunu açıkça ifade etsinler ve göstersonler. Dediğim gibi her memleket kendi ihtiyaç ve bünyesine göre kanun yapar ve ceza tâyin eder. Şu tadilen yüksek huzurunuzda getirilen maddeler içinde hangisinin totaliter bir zihniyetin mahsulü olduğu gösterilmelidir. Böyle âfaki iddialar müspet hukuk sahasına girmiş bir kanuna karşı söylenemez. Burada kürsü hürriyetinden istifade ederek söylenecek sözlerin de münakaşa âdabına uygun bir dozu, bir kaidesi vardır. Bu hudut aşılarak yapılacak ithamlar, Demokrat Parti iktidara geldikten sonra ona söylenmiş ve yapılmış itham ve isnatların bir nevi devamı mahiyetinde olarak tezahür etmektedir. Ben kendilerine bu şekilde bir iddia tarzını yakıştıramadım. İsnat, iddia, kolaydır. Fakat ispat güçtür. Totaliter rejim kanunu denildiği zaman bunun karakterini belirtmek gerekir. Aksi sözler isnadı mücerret mahiyetinden ileri geçemez. Hükümler ihtiyacımıza cevap verecek ve ceza hukuku prensiplerine uygundur. Maddelerin müzakeresine geçilmesini arz ve teklif ederim.

REİS — Vakit geçmiştir. 3. VI. 1953 Çarşamba günü saat 15 te toplanmak üzere Birleşimi kapıyorum.

Kapanma saati : 18,00

6. — SORULAR VE CEVAPLAR

A — YAZILI SORU

1. — *Malatya Mebusu Mehmet Kartal'ın, Maraş Vilâyetinin Ardıl, Sarıl ve Terbizek köylerindeki bir vatandaşa ait bulunan çiftliklere civar köylüler tarafından vâkı tecavüz dolayısıyla yapılan şikâyetin alâkalı bulunduğu müdahale ihtilâfının idari ve adli safahatına ve ne neticeye bağlandığına dair olan sorusuna Adalet Vekili Osman Şevki Çiçekdağ'ın yazılı cevabı (6/1055)*

30 . IV . 1953

T. B. Millet Meclisi Riyasetine

Aşağıdaki sorunun İçişleri ve Adalet vekilleri tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâlet buyurulmasını saygı ile rica ederim.

Malatya Mebusu
Mehmet Kartal

Aslen Maraş Vilâyetinin Pazarcık ilçesi halından olup halen Erzurum'da Mareşal Fevzi Çakmak Hastanesinde santral eri olarak askeri hizmetini yapmakta olan Alioğlu Ekrem Yiğit'ten aldığımız mektupta :

Ailece aralarında öteden beri husumet bulunan Maraş Mebusu Ahmet Bozdağ'ın bu sıfatından aldığı cüret ve cesaretle civar köyler halkını tahrik ve teşvik ederek kendilerine ait Ardıl, Sarıl ve Terbizek köylerindeki çiftliklerine tecavüz ettiklerini ve Maraş Valisinin de Ahmet Bozdağ'ın bu hareketine iştirak ederek köylüyü bu harekete teşvik ettiğini ve mahkemeye müracaatla aldıkları men'i müdahale kararının, bilhassa valinin bu müteceviz köylülere karşı gösterdiği müsamahakâr hareketleri yüzünden infaz edilemediğini ve bu sebeple de beş traktörünün iş görmez halde bağlı kaldığını şikâyet etmektedir.

Bu şikâyetin alâkalı bulunduğu müdahale ihtilâfının idari ve adli safahatı nedir? Nasıl bir neticeye erdirilmiştir? Vatandaşlar arasın-

da sükûn ve huzuru temin ve kanunları tatbikle mükellef bulunan Maraş Valisinin buradaki tavrı hukuki midir?

T. C.

Adalet Vekâleti
Hu. İş. U. Müdürlüğü
Özel No. 8351

29 . V . 1953

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek
Reisliğine

6 . V . 1953 gün ve Kanunlar Müdürlüğü ifadeli 5227/11491 sayılı yazıya karşılıktır.

Malatya Mebusu Mehmet Kartal tarafından verilip yukarda tarih ve numarası belirtilen yazınıza ek olarak gönderilen yazılı soru önergesinde; Erzurum Mareşal Çakmak Hastanesinde nantral eri Alioğlu Ekrem Yiğit'in, ailece aralarında husumet bulunan Maraş Mebusu Ahmet Bozdağ'ın bu sıfatından aldığı cüret ve cesaretle ve civar köyler halkını tahrik ve teşvik ederek kendilerine ait Ardıl, Sarıl ve Terbizek köylerindeki çiftliklerine tecavüz ettirdiğinden ve mahkemedden aldığı men'i müdahale kararının infaz edilmediğinden şikâyet ettiğini beyanla bu şikâyetin alâkalı bulunduğu ihtilâfın idari ve adli safahatının ne olduğunun sorulması üzerine işin adli safhası incelenmiş ve müşteki Ekrem Yiğit ve ailesine ait bahis konusu köylerde mevcut arazilerine vâkı müdahalenin men'ine dair Pazarcık Hukuk mahkemelerinde açılmış bir dâva ve infaz edilmek üzere icraya vaz'olunmuş her hangi bir karar mevcut olmadığı ve sadece bu hususta mezkûr kaza kaymakamlığına 5917 sayılı Kanun hükümlerine tevfiakan ittihaz edilmiş bir karar mevcut bulunduğu anlaşılmıştır.

Keyfiyet saygı ile arz olunur.

Adalet Vekili
O. Ş. Çiçekdağ

T. C.
İçişleri Vekâleti
İller İd. U. M.
Ş. 3 M.
Sayı 23364/43-9, 6079

Hulâsa - Malatya Mebusu Mehmet Kartal'ın yazılı soru önergesi Hk.

T. B. M. Meclisi Yüksek Reisliğine
6 . V . 1953 gün ve Genel Kâtip Kanunlar Müdürlüğü 6/1055 - 5227/11491 sayılı yazıları karşılığıdır :

Ardıl,Sarı ve Terbizik köylerindeki arazilerine Maraş Mebusu Ahmet Bozdağ'ın teşviki ve Maraş Valisinin müsamahası neticesi civar köyler halkının tecavüzde bulunmaları, mahkemece alınan men'i müdahale kararlarının infaz edilemediği ve bu sebeple (5) traktörünün iş göremez halde bağlı kaldığından şikâyetinde bulunan, aslen Maraş'ın Pazarcık Kazası halkından olup halen Erzurum'da Mareşal Çakmak Hastanesinde santral eri olarak askerliğini yapmakta olan Alioğlu Ekrem Yiğit'ten aldığı bir mektup üzerine ihtilâfın idari ve adli safhasının ve nasıl bir neticeye erdirildiğinin ve bu hâdiselerde Maraş Valisinin hukuki vaziyetinin yazılı olarak bildirilmesi hakkında Malatya Mebusu Mehmet Kartal tarafından verilen soru önergesi üzerine yaptırılan incelemede aşağıdaki neticeye varılmıştır :

1. İhtilâfın idari safhası :

Hazineye ait birçok arazinin Yiğit ailesinin fuzuli işgali altında bulunduğu ve civar halkının topraksızlıktan şikâyeti dolayısıyla yıllar-

dan beri devam eden bu müzmin durumun ıslahı gayesiyle (45) numaralı Toprak Tevzi Komisyonunun bu mntakada çalışması Devlet Vekâletince tensip edilmiş ve halen faaliyete geçmiş bulunmaktadır.

Bu meyanda Yiğit ailesinin zilyedliği altında bulunan (19) aded gayrimenkule tecavüz hâdisesinde 5917 sayılı Kanuna göre verilmiş (19) aded idari men'i müdahale kararı, civar köylülerden bulunan mütecevizler aleyhine, şikâyetçi Yiğit ailesinin lehine infaz edilmiştir.

23 . V . 1953 tarihinde Mithat Yiğit ve beş arkadaşı imzasıyla Yüksek Cumhuriyet Reisliğine, Büyük Millet Meclisi Reisliğine ve Başvekâlete verilip vekâletime tevdi olunan ve bir örneği de ayrıca vekâletime verilmiş bulunan, yazılı soru mevzuu ile ilgili şikâyet dilekçeleri de gerekli inceleme yapılmak üzere Maraş Vilâyetine gönderilmiştir.

2. İhtilâfın adli safhası :

Yiğit ailesi lehine verilen idari men'i müdahale kararlarından birinin infazına mukavemet etmek isteyen köylüler hakkında adaletçe takibat yapılmaktadır. Ayrıca köylüler tarafından da ecdatlarından kendilerine müntekil gayrimenkullerin Yiğit ailesi tarafından gasbedilmiş bulunduğu iddiasıyla müdahalelerinin men'i hususunda mütaaddit dâvalar mevcut olduğu anlaşılmıştır.

3. Maraş Valisinin durumunda kanun dışı bir hal görülmemiştir.

Saygılarımla arz ederim.

4 . VI . 1953

İçişleri Vekili
E. Menderes

DÜZELTİŞ

89 neu Birleşimin 467 nei sayfasının 1 nei sütununun 10 neu satırındaki (müesseselerine) kelimesi (endüstrisine) olarak düzeltilecektir.